

Ústavní právo CEVRO

Vznik Československa

Clevelandská dohoda

- **Samostatnosť Českých zemí a Slovenska.**
- Spojenie Českého a Slovenského národa vo **federatívnom zväzku štátov s úplnou národnou autonómiou Slovenska**, s vlastným snemom, s vlastnou štátnou správou, úplnou kultúrnou slobodou, teda i s úplným užívaním jazyka slovenského, vlastnou správou finančnou a politickou, so štátnym jazykom slovenským.
- Volebné právo: všeobecné, tajne a priame.
- Formy vlády: personálna únia s demokratickým zriadením štátu, podobne ako v Anglicku.
- Tieto body tvoria základ obapolnej dohody a môžu byť doplnené, poťažne rozšírené len na základe dorozumenia sa oboch stránok.
- České národné združenie podržuje si právo prípadnej zmeny a to samé právo má aj Slovenská liga.
- Cleveland, Ohio, dňa 22. októbra 1915

14 bodů W. Wilsona 8.1.1918

1. **Odstranění kabinetní diplomacie.** Změna stylu chování států, tajná zákulisní diplomacie měla být nahrazena otevřenou mezinárodní diplomacií s cílem udržovat mír.
2. **Svobodná mořeplavba.** V mezinárodních vodách měla platit absolutní svobodná plavba a také právo rovného přístupu ke svobodným zdrojům surovin.
3. **Odstranění překážek mezinárodního obchodu.** Cílem bylo vytvoření svobodného, liberálního obchodního systému ve světě, prostřednictvím odstraňování obchodních překážek.
4. **Omezení zbrojení.** Všechny státy a národy se měly podílet na procesu odzbrojování.
5. **Vyřešení koloniální otázky.** Koloniální otázky a problémy se měly řešit nestranně s přihlédnutím k názoru domorodého obyvatelstva
6. **Evakuace cizích vojsk z ruského území.** Německá vojska měla být stažena z okupovaných území v Rusku
7. **Obnova suverenity Belgie.** Mělo dojít k znovuoobnovení nezávislé Belgie

14 bodů

- 8. Alsaska-Lotrinska Francii.** Francii měla být obnovena v předválečných hranicích a navíc měla opět získat Alsasko-Lotrinsko.
- 9. Italské hranice podle národnostního principu.** Co nejpřesněji vytvoření italských státních hranic na základě etnických hranic.
- 10. Vytvoření předpokladů pro autonomní vývoj národů Rakousko-Uherska.** Národy žijící v Rakousku-Uhersku měly obdržet autonomní status.
- 11. Ukončení okupace Rumunska, Srbska a Černé Hory a zajištění přístupu Srbska k moři.**
- 12. Nezávislost Turecka, autonomie pro neturecké národnosti Osmanské říše.** Turecko mělo také zajistit svobodnou plavbu úžinami Bospor a Dardanely.
- 13. Zřízení nezávislého Polska s přístupem k moři.** Polsko mělo mít přístup k Baltskému moři.
- 14. Založení Společnosti národů.** Tato organizace měla za úkol garantovat dodržování mezinárodního práva, územní nedotknutelnosti a politické nezávislosti každého z členských států. Byl zde uplatněn princip rovnosti všech členů, bez rozdílu mezi malými a velkými státy.

Česko-slovenská reakce

Česko-Slovenská Dohoda, Pittsburgh 1918

Dňa 30. mája 1918.

- Predstavitelia slovenských a českých organizácií vo Spoj. Štátoch, Slovenskej Ligy, Českého Národného Združenia a Sväzu Českých Katolíkov, porokovali za prítomnosti predsedu Česko-slovenské Národnej Rady profesora Masaryka, o česko-slovenskej otázke a o našich posavadných programových prejavoch a uniesli sa nasledovne:
- Schvaľujeme politický program usilujúci sa o **Spojenie Čechov a Slovákov v samostatnom štáte z Českých Zemí a Slovenska.**
- Slovensko bude mať svoju vlastnú administratívu, svoj snem a svoje súdy.
- Slovenčina bude úradným jazykom v škole, v úrade a vo verejnom živote vôbec.
- Česko-slovenský štát bude republikou. Jeho Konštitúcia bude demokratická.
- Organizácia spolupráce Čechov a Slovákov vo Spojených Štátoch bude podľa potreby a meniacej sa situácie, pri spoločnom dorozumení, prehĺbená a upravená.
- Podrobné ustanovenia o zariadení česko-slovenského štátu ponechávajú sa oslobodeným Čechom a Slovákom a ich právoplatným predstaviteľom.

Manifest císaře Karla I.

- Manifest císaře ze 16. srpna Karla I. slibující ústupky přeměnu monarchie ve spolkový stát, složený z vlastních států jednotlivých národů.
- Tato snaha ustoupit však byla marná, o dva dny později Masaryk na manifest reagoval tzv. Washingtonskou deklarací.

Vznik samostatného státu

- **Provolání Národního výboru** 28. 10. 1918 – princip jednoty moci zákonodárné a výkonné
- **Prohlášení prozatimní vlády** (Masaryk Beneš, Štefánik) Prohlášení nezávislosti československého národa 16. 10. 1918
- Recepční norma – zákon č. 11/1918 Sb., - materiální právní kontinuita
- Zákon č. 61/1918 **o zrušení šlechtických titulů a řádů**

Provolání Národního výboru 28. 10. 1918

Lide československý!

Tvůj odvěký sen stal se skutkem. Stát československý vstoupil dnešního dne v řadu samostatných, svobodných, kulturních států světa. Národní výbor, nadaný důvěrou veškerého lidu československého, přejal jako jediný a oprávněný a odpovědný činitel do svých rukou správu svého státu.

Lide československý! Vše, co podnikáš, podnikáš od tohoto okamžiku jako nový svobodný člen velké rodiny samostatných svobodných národů.

Novými činy v těchto chvílích zahajují se nové, bohdá slavné dějiny Tvoje. Nezklameš očekávání celého kulturního světa, který se žehnáním na rtech vzpomíná Tvých slavných dějin, jež vyvrcholily v nesmrtelné výkony československých legií na západním bojišti a na Sibiři. Celý svět sleduje Tvoje kroky do nového života, Tvůj vstup do země zaslíbené. Zachovej štít čistý jako jej zachovalo Tvé národní vojsko: Československá legie. Bud' si stále vědom, že jsi občanem československého státu nejen se všemi právy, nýbrž i povinnostmi.

Provolání Národního výboru 28. 10. 1918

Na počátku velikého díla ukládá Ti Národní výbor, ode dneška Tvá vláda, aby Tvé chování a Tvá radost byly důstojný velké chvíle nynější. Naši osvoboditelé Masaryk a Wilson nesmí býti zklamáni ve svém přesvědčení, že dobyli svobody lidu, který dovede sám sobě vládnouti, ni jediným rušivým činem nesmí býti zkaleny nynější veliké okamžiky, ni jediný z Vás nesmí se dopustiti ničeho, co by mohlo vrhnouti stín na čisté jméno národa.

Každý z Vás musí bezvýhradně šetřiti všeho, co jinému jest svaté.

Svobody osobní, majetku soukromého nesmí býti dotčeno. Podrobte se bezvýhradně rozkazu Národního výboru.

V Praze, dne 28. října 1918.

Abdikace císaře Karla I (11.11.1918)

- Od svého nastoupení na trůn jsem ustavičně usiloval o to, abych vyvedl své národy z hrůz války, na jejímž vypuknutí nenesu žádnou vinu.
- Neváhal jsem znovu zavést ústavní život a otevřel jsem národům cestu k jejich samostatnému státnímu vývoji. Předtím i potom naplněn neměnnou láskou ke všem svým národům, nechci, aby moje osoba byla překážkou jejich rozvoje.
- Předem uznávám rozhodnutí, které učiní Německé Rakousko o své budoucí státní formě.
- Lid převzal svými zástupci vládu. Vzdávám se jakékoli účasti na státních záležitostech. Současně zprošťuji rakouskou vládu jejího úřadu.

Prozatimní ústava

Zákon č. 37/1918 **prozatimní ústava:**

- Československo je svobodnou **Československou republikou**
- Masaryk se stává (aklamací) **prezidentem republiky**
- transformace Národního výboru na **Národní shromáždění** – vláda parlamentu – delegace poslanců politickými stranami podle klíče
- Výkonná moc v rukou **17členné vlády**
- **Volební povinnost**

Účast jiných národů a národností

- **Pittsburghská dohoda** mezi Čechy a Slováky
30. 5. 1918
- **Zvláštní ministerstvo pro Slovensko** (Dr. Vavro Šrobár)
- **Slovenské republiky rad** vyhlášena 16. 6. 1919
- Odmítnutí Němců podílet se na trobě nového státu – samosprávné kraje : Liberec, Opava – vlastní ozbrojené sbory

Zákon č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého

- Samostatný stát československý vstoupil v život. Aby zachována byla souvislost dosavadního právního řádu se stavem novým, aby **nenastaly zmatky** a upraven byl **nerušený přechod** k novému státnímu životu, nařizuje Národní výbor jménem československého národa jako vykonavatel státní svrchovanosti toto:
- Státní formu československého státu určí národní shromáždění ve srozumění s Československou Národní radou v Paříži. Orgánem jednomyslné vůle národa a také vykonavatelem státní svrchovanosti je Národní výbor.
- Veškeré dosavadní zemské a říšské zákony a nařízení zůstávají prozatím v platnosti.

Martinská deklarace

- Zastupitelia všetkých slovenských politických strán, shromaždení dňa 30. októbra 1918 v Turčianskom Sv. Martine a organizovaní v Národnú Radu slovenskej vetvy jednotného československého národa, trvajú na zásade samourčovacieho práva národov prijatej celým svetom. Národná Rada vyhlasuje, že v meně československého národa bývajúceho v hranicích Uhorska, je jedine ona oprávnená hovoriť a konať.
- Nie je na to oprávnená uhorská vláda, ktorá za celé desaťročia nepoznala vážnejšej úlohy, ako potlačovať všetko, čo je slovenské, nepostavila a nedovolila nášmu národu ani jedinej školy, nedovolila, aby sa slovenskí ľudia dostali do verejnej správy a úradov, náš ľud majetkovo ničila a vykoristovala svojou stredovekou feudálnou sústavou a politikou.
- Nie sú oprávnené na to, aby v meně slovenského ľudu hovorily, ani tie tak zvané zastupiteľské sbory, ktoré sú zostavené na základe úzkeho volebného práva nedopúšťajúceho prejavit vôľu národa, a zostávajúce z ľudí, ktorí vzdor nariadeniu zákona nedopustili na výboroch čisto slovenských stolíc ani len slovenského slova.
- Nie sú na to oprávnené ani také ľudové shromaždenia, ktoré vynášajú uzavretie pod tlakom cudzieho násilia.

Československý národ

- **Martinská deklararace** (30. 10. 1918):
Slovenský národ je součástí jazykově a kulturně historicky jednotého česko-slovenského národa
- Národní výbor se obracel k lidu československému – státní národ
- **Svobodná volba národnosti** pro každého –
národnostní menšiny (Němci, Maďaři, Rusové, Poláci, Židé)

Uznání suverenity státu

- Uznání československého národa jako státotvorného národa
- Podpis mírové smlouvy v **Saint-Germain en Laye včetně Podkarpatské Rusi** Rakouská republika uznala ČSR jako suverénní stát
- Garance hranic: Paktem o Společnosti národů
- **Vojenská diktatura na území** až do roku 1922 (cizí vojsky na území Podkarpatské Rusi, Slovenská republika rad)

Samostatný stát

Československá ústava z roku 1920

- Parlament : **Národní shromáždění**
- **Poslanecká sněmovna** 300 členů, právo volit v 21 letech , právo být volen 30. let, volební období 6 let
- **Senát** 150 členů, právo volit 26 let právo být volen 45 let, volební období 8 let
- **Prezident republiky** volen Národním shromážděním na 7 let, nejvíce dvakrát za sebou (neplatilo pro Masaryka)
- **Vláda**

Ústavní dekret 2/1940 (20/1945)

K návrhu vlády ustanovují:

- Dokud nebude možné prováděti ustanovení hlavy druhé ústavní listiny z 29. února 1920 o moci zákonodárné, bude prezident republiky úkony, které mu ukládá úst. listina, pokud k nim **je zapotřebí souhlasu Národního shromáždění**, vykonávat se **souhlasem vlády**.
- Předpisy, jimiž se mění, ruší nebo nově vydávají zákony, budou vydávány po dobu platnosti zatímního státního zřízení v nezbytných případech prezidentem republiky k návrhu vlády **ve formě dekretů**, které **spolupodepíše předseda vlády, respektive členové vlády pověřeni jejich výkony**
- Výkonem tohoto dekretu, který nabude **účinnosti dnem jeho podepsání prezidentem republiky**, se pověřuje celá vláda.

Podepsáno v Londýně, dne 15. října 1940

Dekrety po roce 1945

Celkový počet dekretů prezidenta republiky 143

Ústavní zákon (28. 3. 1946), kterým se schvalují a prohlašují za zákon dekrety presidenta republiky (57/1946)

- **Veškeré** dekrety presidenta republiky jest považovati od jich počátku **za zákon; ústavní dekrety** budtež považovány za **zákon ústavní**.
- Územní a časová platnost předpisů v předcházejících odstavcích uvedených zůstává beze změny

Zákon č.115/1946 o právnosti jednání souvisejících s bojem o znovudobytí svobody Čechů a Slováků (8.5.1946)

- Jednání, k němuž došlo v době **od 30. září 1938 do 28. října 1945** a jehož účelem bylo přispěti k boji o znovunabytí svobody Čechů a Slováků nebo které směřovalo ke spravedlivé odplatě za činy okupantů nebo jejich pomahačů, **není bezprávné ani tehdy, bylo-li by jinak podle platných předpisů trestné**
- Byl-li někdo pro takový trestný čin již odsouzen, budiž postupováno podle předpisů o obnově trestního řízení.

Ústava 9. května 1948

- Unitární stát – lid československý dva národy : Češi a Slováci
- Československý stát je lidově demokratická republika.
- V čele státu je president republiky, volený Národním shromážděním na dobu sedmi let.
- **Narodní shromáždění** – jednokomorový parlament
- **Slovenská národní rada** – schaluje jen to, co připustí NS

Sbor pověřenců odpovědný SNR a Vládě – výkonný orgán

Soukromé vlastnictví lze omezit jen zákonem:

- Vyvlastnění je možné jen na základě zákona a za náhradu, není-li nebo nebude-li zákonem stanoveno, že se náhrada dávat nemá.
- Nikdo nesmí zneužívat vlastnického práva ke škodě celku.

Charakter státu

- Lidově demokratická republika neuznává výsad. Práce ve prospěch celku a účast na obraně státu je obecnou povinností.
- Hospodářská soustava je založena:
  1. na **znárodnění** nerostného bohatství, průmyslu, velkoobchodu a peněžnictví;
  2. na vlastnictví půdy podle zásady "**půda patří tomu, kdo na ní pracuje**";
  3. na **ochraně drobného a středního podnikání** a na **nedotknutelnosti osobního majetku** – soukromé vlastnictví bez ochrany

Základní povinnosti

- Každý občan je povinen být Československé republice **věrný**, zachovávat ústavu i zákony a ve všem svém jednání **dbát zájmů státu**.
- Zejména je vlasteneckou povinností každého občana podporovat **udržování a zvelebování národního majetku** a dbát o to, aby **národní majetek nebyl zkracován a poškozován**.
- Každý občan je **povinen pracovat** podle svých schopností a svou prací **přispívat k prospěchu celku**

Socialistická ústava 1960

- Společenské zřízení, za které bojovaly celé generace našich dělníků i ostatních pracujících a které měly od vítězství **Velké říjnové socialistické revoluce před očima jako vzor**, stalo se pod vedením Komunistické strany Československa skutečností i u nás.
- **Socialismus v naší vlasti zvítězil**

Společenské zřízení

- Československá socialistická republika je socialistický stát, založený na pevném **svazku dělníků, rolníků a inteligence**, v jehož čele je **dělnická třída**.
- Vedoucí silou ve společnosti i ve státě je předvoj dělnické třídy, **Komunistická strana Československa**, dobrovolný bojový svazek nejaktivnějších a nejuvědomělejších občanů z řad dělníků, rolníků a inteligence.

Národní fronta

- Národní fronta Čechů a Slováků, v níž jsou **sdruženy společenské organizace**, je politickým výrazem svazku pracujících měst a venkova, vedeného Komunistickou stranou Československa.

Povinnosti

- Ve společnosti pracujících může jednotlivec dospět k plnému rozvinutí svých schopností a k uplatnění svých oprávněných zájmů jen aktivní účastí na rozvoji celé společnosti, především náležitým podílem na společenské práci. **Proto je práce ve prospěch celku přední povinností a právo na práci předním právem každého občana.**
- Občané jsou povinni zachovávat ústavu i ostatní zákony a dbát ve všem svém **konání zájmů socialistického státu a společnosti pracujících.**
- Občané jsou povinni **chránit a upevňovat socialistické vlastnictví** jako nedotknutelný základ socialistického zřízení a zdroj blahobytu pracujícího lidu, bohatství a síly vlasti
- Vrcholnou povinností a věcí cti každého občana je **ochrana vlasti a jejího socialistického zřízení.**

Hospodářská soustava

- Socialistická hospodářská soustava, v níž jsou **výrobní prostředky zespolečenštěny** a veškeré národní hospodářství je plánovitě řízeno, zabezpečuje za uvědomělé spolupráce všech občanů mohutný rozvoj výroby a neustálý vzestup životní úrovně pracujících.

Československá federace

- Ústavní zákon č. 143/1968 Sb. : ČSSR
- Vznik **ČSR a SSR**
- **Federální shromáždění** zákonodárným sborem federace.
- **Sněmovny lidu** 200 poslanců poměr dvě ku jedné ČSR a SSR podle obyvatel v celé federaci
- **Sněmovny národů** 150 poslanců 75 ČSR a 75 SSR ,
- **Zákaz majorizace**
- **ČNR a SNR** – národní parlamenty
- **Ústavní soud** – nikdy nebyl vytvořen, zůstal jen v textu ústavního zákona

Ústavní zákon o referendu

- Zákon č. 327/1991 Sb.
- V referendu mohou být předloženy občanům České a Slovenské Federativní Republiky k rozhodnutí **zásadní otázky formy státoprávního uspořádání České a Slovenské Federativní Republiky.**
- O návrhu na **vystoupení České republiky nebo Slovenské republiky z České a Slovenské Federativní Republiky lze rozhodnout jen referendem.**

Konec společného státu

- President ČSFR byl volen na období pěti let. Funkční období prezidenta, zvoleného po svobodných demokratických volbách do FS v roce 1990 bylo omezeno na 24 měsíce.
- Volby 5.-6. června 1992 V ČR vyhrála koalice ODS-KDS a na Slovensku HZDS
- 20.7.1992 podal demisi Václav Havel, poslední prezident ČSFR

Česká republika

Deklarace Slovenské národní rady o svrchovanosti Slovenské republiky

Deklarace Slovenské národní rady o
svrchovanosti Slovenské republiky je
usnesení SNR dne 17. července 1992

Poslanci SNR v ní vyslovili požadavek
samostatnosti Slovenska.

Zánik federace ČSFR

- Ústavní zákon o zániku ČSFR č. 542/1992 Sb
- **Uplynutím dne 31. prosince 1992** zaniká Česká a Slovenská Federativní Republika.
- **Nástupnickými státy** České a Slovenské Federativní Republiky jsou Česká republika a Slovenská republika
- Zákonodárná moc v České republice zákonodárnému sboru složenému z **poslanců zvolených ve volbách v roce 1992 v České republice do Federálního shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky a do České národní rady.**

Dělení majetku federace

- **nemovitě a movité věci** ve vlastnictví České a Slovenské Federativní Republiky,
- **státní finanční aktiva a pasiva** České a Slovenské Federativní Republiky,
- měnová aktiva, pasiva a rezervy České a Slovenské Federativní Republiky,
- jiná majetková práva a závazky náležející České a Slovenské Federativní Republice a státním organizacím v působnosti České a Slovenské Federativní Republiky, nacházející se na území České a Slovenské Federativní Republiky **i mimo toto území.**

Princip dělení majetku

- **územní princip**, podle něhož přechází majetek na ten nástupnický stát, na jehož území se nachází; pro nemovitosti na území České republiky a Slovenské republiky se použije tento princip vždy, pro věci movité se použije v případech, kdy tyto věci vzhledem k jejich určení, účelu použití, popřípadě povaze tvoří příslušenství nemovité věci,
- **princip podílu počtu obyvatel** České republiky a obyvatel Slovenské republiky, podle něhož přechází majetek na Českou republiku a Slovenskou republiku v poměru **dva ku jedné**;

Ústavní zákon o opatření v souvislosti se zánikem ČSFR

- Ústavní zákony, zákony a ostatní právní předpisy ČSFR v den zániku ČSFR na území České republiky zůstávají nadále v platnosti.
- Nelze je použít, jsou-li vázány jen na ČSFR
- Působnost vlády ČSFR přechází na vládu ČR
- Působnost FS přechází na ČNR a její předsednictvo
- Působnost federálních úřadů přecházejí na orgány ČR, které jsou povahou své působnosti nejbližší

Ústavní pořádek ČR

- Pojem zavedený Ústavou v článku 112
- Jde o **neuzavřený soubor** všech platných ústavních zákonů
- Všechny tvoří ústavu České republiky v širším smyslu

Přímo uvedené ústavní zákony:

- **Ústava, Listina základních práv a svobod**
- **Nepřímo zmíněné ústavní** zákony upravující **státní hranice** a ústavní zákony přijaté **ČNR** po **6. 6. 1992**

Mezinárodní uznání suverenity ČR

- Montevidejská konvence stanoví **4 základní kritéria státu** jako právnické osoby v mezinárodním právu.
  1. *stále obyvatelstvo*
  2. *definované teritorium*
  3. *vláda*
  4. *kapacita vstoupit do diplomatických vztahů s jinými státy (mezinárodní uznání)*

Součást EU

Prameny práva EU

- **Primární** : zakládací smlouvy, smlouvy o přistoupení, obecné zásady právní
- **Sekundární**: nařízení, směrnice, rozhodnutí ESD, doporučení a stanoviska

Zakládací smlouvy

- Smlouva o Evropské unii (SEU) byla podepsána 7. února 1992 v **Maastrichtu** a vstoupila v platnost 1. listopadu 1993.
- (SFUE) podepsána 13. prosince 2007 v **Lisabonu**, Českou republikou byla ratifikována 3. listopadu 2009. Vstoupila v platnost 1. prosince 2009.

Principy práva EU

Princip svěřených pravomocí

Princip subsidiarity

Princip proporcionality

Princip svěřených pravomocí

EU jedná výlučně v mezích pravomocí svěřených ve Smlouvách členskými státy pro dosažení cílů obsažených ve Smlouvách

Princip subsidiarity

V oblastech, které nenáleží do výlučné pravomoci EU jedná EU pouze tehdy a to té míry, pokud cílů EU nemůže být uspokojivě dosaženo na úrovni členských států

Princip proporcionality

Obsah a forma činnosti EU nesmí překročit rámec toho, co je nezbytné pro dosažení cílů uvedených ve Smlouvách

Sekundární právo EU

Právní předpisy, jež přijímají Rada EU a Evropský parlament.

Nutné zmocňovací ustanovení k jejich přijetí v základacích smlouvách.

Formy sekundárního práva EU

- a) legislativní: směrnice, nařízení a rozhodnutí přijímané na základě primárního práva
- b) nelegislativní: akty (nařízení, směrnice, rozhodnutí) přijímané na základě zmocnění v legislativním pramenu práva

Legitimita moci

Charakter státu

- Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana.
- Česká republika dodržuje závazky, které pro ni vyplývají z mezinárodního práva.
- Lid je zdrojem veškeré státní moci; vykonává ji prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní.

Omezení státní moci

- Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.
- Každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá

Demokracie podle Ústavy

- Občané mají právo podílet se na správě veřejných věcí **přímo nebo svobodnou volbou svých zástupců.**
- Volby se musí konat ve lhůtách **nepřesahujících pravidelná volební období stanovená zákonem.**
- Volební právo je všeobecné a rovné a vykonává se tajným hlasováním. Podmínky výkonu volebního práva stanoví zákon.
- Občané mají **za rovných podmínek přístup k voleným a jiným veřejným funkcím**

Referendum

- **Mezinárodní smlouvou mohou** být některé **pravomoci orgánů** České republiky přeneseny na mezinárodní organizaci nebo instituci.
- K ratifikaci mezinárodní smlouvy je třeba souhlasu Parlamentu, nestanoví-li ústavní zákon, že k ratifikaci je **třeba souhlasu daného v referendu.** (čl. 10a Ústavy)
- Zákon o provádění referenda (z.č.114/2003 Sb.)

Zákonodárná pravomoc

- **Zákonodárná pravomoc** (ústavodárná moc)
- Pravomoc vyjadřovat souhlas k **ratifikaci mezinárodních smluv** (smlouvy podle čl. 10A a smlouvy podle čl. 49 Ústavy)
  - upravujících práva a povinnosti osob,
  - spojeneckých, mírových a jiných politických,
  - z nichž vzniká členství České republiky v mezinárodní organizaci,
  - hospodářských, jež jsou všeobecné povahy,
  - o dalších věcech, jejichž úprava je vyhrazena zákonu

Další pravomoci parlamentu

- **Vyjadřovat se** k připravovaným rozhodnutím EU
- Schvalovat **státní rozpočet a státní závěrečný účet** (jen Poslanecká sněmovna)
- **Kreační pravomoc** (volba Prezidenta republiky) **spolurozhodování** (návrh předsedovi vlády na jmenování členů Rady pro rozhlasové a televizní vysílání (Poslanecká sněmovna), souhlas se jmenováním soudce Ústavního soudu (Senát)).

Vztah Poslanecké sněmovny k Vládě

- Hlasování o **vyslovení důvěry a nedůvěry** vládě,
- **Povinnost účasti člena vlády** na schůzi Sněmovny, výboru, komise a vyšetřovací komise)
- Právo **interpelovat** člena vlády
- Právo **na informace** od členů vlády a od vedoucích správních úřadů
- Oprávnění **zřídit vyšetřovací komisi pro vyšetření věci veřejného zájmu**
- Povinnost členů vlády **informovat o připravovaných rozhodnutích EU.**

Principy volebního práva

- **Všeobecné volební právo** - pro volby obecně
- **Aktivní** volební právo (18 let, státní občanství)
- **Pasivní** volební právo (21 let, 40 let, státní občanství)
- **Rovné** volební právo (voliči mají stejná práva a povinnosti, stejná váha každého hlasu)
- **Tajné hlasování**

Vyhlášení voleb

- Volby do obou komor se konají ve lhůtě počínající **třicátým dnem před uplynutím volebního období a končící dnem jeho uplynutí.**
- Byla-li Poslanecká sněmovna rozpuštěna, konají se volby **do šedesáti dnů po jejím rozpuštění.**
- Volby vyhlašuje **Prezident republiky**

Volební seznam

- Voliči jsou zapsáni ve **stálých seznamech voličů**
- ve **zvláštních seznamech voličů**, který vede obecní úřad pro voliče, který není v jeho územním obvodu přihlášen k trvalému pobyt
- Každý volič může být zapsán **pouze v jednom seznamu voličů**.

Dny voleb

- Volby do Parlamentu České republiky se na území České republiky konají ve 2 dnech, kterými jsou **pátek a sobota**.
- První den voleb začíná hlasování ve **14.00 hodin a končí ve 22.00 hodin**.
- Druhý den voleb začíná hlasování v **8.00 hodin a končí ve 14.00 hodin**.

Volby do Poslanecké sněmovny

- Poslanecká sněmovna má 200 poslanců, kteří jsou voleni na **dobu čtyř let**.
- Volby podle zásady **poměrného zastoupení** ve volebních krajích na území České republiky
- Volebními kraji jsou **vyšší územní samosprávné celky**

Podání kandidátní listiny

- **Registrované politické strany a politická hnutí**, jejichž činnost nebyla pozastavena,
- **Jejich koalice**; za kandidátní listinu podanou koalicí se považuje ta, kterou **všechny společně kandidující politické strany a politická hnutí jednoznačně na kandidátní listině jako koaliční označí**, uvedou, kdo je **členem koalice**, a stanoví její **název**.
- Každá politická strana, politické hnutí a koalice může podat pro volby do Poslanecké sněmovny v každém volebním kraji **pouze 1 kandidátní listinu**
- Politická strana, politické hnutí nebo koalice ke kandidátní listině uhradí **příspěvku na volební náklady ve výši 15 000 Kč**.

Hlasování

- Hlasování se koná **prostoru určeném pro úpravu hlasovacích lístků**
- vloží volič do úřední obálky **1 hlasovací lístek.**
- Na hlasovacím lístku, který vkládá do úřední obálky, může přitom zakroužkováním pořadového čísla nejvýš **u 4 kandidátů** uvedených na témže hlasovacím lístku vyznačit, kterému z kandidátů dává přednost.
- Jiné písemné úpravy hlasovacího lístku nemají na posuzování hlasovacího lístku vliv.

Výsledek voleb

- **politické strany nebo politická hnutí** nejméně **5** procent,
- které koalice, složené ze **2 politických stran**, popřípadě politických hnutí získaly nejméně **7** procent,
- které koalice, složené ze **3 politických stran**, popřípadě politických hnutí získaly nejméně **9** procent,
- které koalice, složené z nejméně **4 a více politických stran**, popřípadě politických hnutí získaly nejméně **11** procent z celkového počtu platných hlasů.

Osvědčení o zvolení

- **Státní volební komise** vydá kandidátům zvoleným za poslance Poslanecké sněmovny do 1 měsíce od uveřejnění výsledků voleb osvědčení o tom, že **druhým dnem voleb** byli zvoleni.
- Nezvolení kandidáti se stávají **náhradníky** na kandidátní listině téže politické strany , politického hnutí nebo koalice
- Není-li náhradníka téže politické strany , politického hnutí nebo koalice, **zůstane mandát uprázdněn až do konce volebního období.**

Příspěvek na úhradu volebních nákladů

- Příspěvek na úhradu volebních nákladů se poskytuje **pouze za výsledky voleb do Poslanecké sněmovny.**
- Politické straně, politickému hnutí nebo koalici, která ve volbách získala **nejméně 1,5 procenta z celkového počtu platných hlasů, bude za každý odevzdaný hlas ze státního rozpočtu uhrazeno 100 Kč.**

Volby do Senátu

- Systém absolutní většiny
- Podávání přihlášek k registraci
- Kandidáty pro volbu do Senátu mohou přihlašovat **registrované politické strany, politická hnutí, jejichž činnost nebyla pozastavena a koalice, prostřednictvím zmocněnce.**
- **Nezávislý kandidát** podává přihlášku k registraci **sám**
- Každý kandidát může kandidovat pouze **v jednom volebním obvodu, na jedné přihlášce k registraci.**
- **Volební kauce 20.000 Kč** (hranice 6% odevzdaných hlasů na její navrácení)

Volební obvody

- 81 volebních obvodů, jejichž seznam je přílohou zákona o volbách do Parlamentu,
- Obvody by měly být stejně velké pokud jde o počet oprávněných voličů
- Každé dva roky se volí jedna třetina Senátu

Výsledek voleb

- Zvolen je kandidát, který obdržel **nadpoloviční většinu odevzdaných platných hlasů**.
- V případě, že žádný z kandidátů nezíská počet hlasů potřebný ke zvolení, koná se **druhé kolo voleb šestý den** po ukončení hlasování v prvním kole
- Ve druhém kole kandidují v každém volebním obvodu, ve kterém se volby konají, **pouze dva kandidáti, kteří se v prvním kole v konečném pořadí umístili na prvních dvou místech**.

Orgány Poslanecké sněmovny

- **Předseda** Poslanecké sněmovny
- **Místopředsedové** Poslanecké sněmovny
- **Výbory** (podle zásady poměrného zastoupení - mandátový a imunitní výbor, petiční výbor, rozpočtový výbor, kontrolní výbor, organizační výbor, volební výbor, výbor pro evropské záležitosti a další výbory, na nichž se usnese
- **Komise** – stálé nebo dočasné- členem může být i ten, kdo není členem Poslanecké sněmovny
- **Vyšetřovací komise** pro vyšetření věci veřejného zájmu

Orgány Senátu

- **Předseda** Senátu
- **Místopředsedové** Senátu
- **Výbory** - organizační výbor, mandátový a imunitní výbor a další výbory, na nichž se usnese.
- **Komise** – členem nemusí být senátor

Volby do Evropského parlamentu

- Volby do Evropského parlamentu se konají tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, podle zásad **poměrného zastoupení**.
- Poslanci Evropského parlamentu jsou voleni na dobu **5 let**.
- Pro volby do Evropského parlamentu tvoří **území České republiky jeden volební obvod**.

Právo volit

- Právo volit na území České republiky do Evropského parlamentu má:
- každý občan České republiky, který alespoň druhý den voleb dosáhl věku 18 let, a
- občan jiného členského státu EU, který alespoň druhý den voleb dosáhl věku 18 let a je po dobu nejméně 45 dnů veden v evidenci obyvatel jako cizinec s povolením k pobytu na území České republiky

Právo být volen

- Poslancem Evropského parlamentu může být na území České republiky zvolen **každý občan České republiky** a
- každý občan **jiného členského státu**, který je na území České republiky nejpozději druhý den voleb po dobu nejméně 45 dnů veden v evidenci obyvatel jako cizinec s polením pobytu, a
- alespoň druhý den voleb dosáhl věku 21 let

Podávání kandidačních listin

- Kandidátní listiny pro volby do Evropského parlamentu mohou podávat **registrované politické strany a politická hnutí**, jejichž činnost nebyla pozastavena, a jejich koalice. Za kandidátní listinu podanou koalicí se považuje ta, kterou **všechny společně kandidující politické strany a politická hnutí jednoznačně na kandidátní listině jako koaliční označí a uvedou, kdo je členem koalice a jaký je její název.**

Hlasování

- Volič v prostoru určeném pro úpravu hlasovacích lístků vloží do úřední obálky **1 hlasovací lístek**.
- Na hlasovacím lístku může přitom zakroužkováním pořadového čísla **nejvýše u 2 kandidátů** uvedených na témže hlasovacím lístku vyznačit, kterému z kandidátů dává přednost.
- Jiné úpravy hlasovacího lístku nemají na jeho posuzování vliv.

Zákonodárny proces

Zákonodárny proces

Zákonodárny proces je postup upravený zákonem při:
přípravě návrhů zákonů,
jejich projednání a
schválení v Parlamentu.

Je upraven především v hlavě druhé Ústavy –
Moc zákonodárná.

Parlamentu náleží vedle moci zákonodárné i **moc ústavodárná**

Zákonodárna iniciativa

Návrh zákona může podat:

1. Poslanec,
2. Skupina poslanců,
3. Senát,
4. Vláda
5. Krajské zastupitelstvo

Za Senát, Vládu a krajské zastupitelstvo mohou jednat jen jejich členové, kteří byli takovým jednáním zvlášť pověřeni. Jde-li o návrh skupiny poslanců, odůvodní ho poslanec, který je jejím členem a kterého tím tato skupina pověří.

Návrhy zákonů se podávají Poslanecké sněmovně.

Podmínky návrhu

Návrh zákona musí obsahovat přesné znění toho, na čem se má Sněmovna usnést.

Součástí návrhu zákona je důvodová zpráva, která odůvodňuje principy nové právní úpravy. Zhodnotí se v ní platný právní stav a vysvětlí nezbytnost nové úpravy v jejím celku (obecná část) i jednotlivá ustanovení (zvláštní část).

Důvodová zpráva obsahuje též předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované úpravy, zejména nároky na státní rozpočet, rozpočty krajů a obcí a zhodnocení souladu návrhu zákona s mezinárodními smlouvami podle čl. 10 Ústavy a s ústavním pořádkem České republiky.

Vyjádření vlády

Vláda má právo vyjádřit se ke všem návrhům zákonů.

Nevyjádří-li se vláda do třiceti dnů od doby, kdy jí byl návrh zákona doručen, platí, že se vyjádřila kladně.

Vláda je oprávněna žádat, aby Poslanecká sněmovna skončila projednávání vládního návrhu zákona do tří měsíců od jeho předložení, pokud s tím vláda spojí žádost o vyslovení důvěry.

Legislativní pravidla Vlády

Legislativní rada vlády je poradní orgán vlády. Posuzuje návrhy právních norem, zda jsou:

1. v souladu s právními předpisy vyšší právní síly a s nálezy Ústavního soudu a stal se organickou součástí celého právního řádu,
2. v souladu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána,
3. v souladu s právem Evropské unie,
4. koncipován přehledně a formulován jednoznačně, srozumitelně, jazykově a stylisticky bezvadně.

Věcný záměr návrhu zákona

Věcný záměr zákona vypracovávají ministerstva a jiné ústřední orgány státní správy a předkládají jej k projednání vládě před vypracováním návrhu zákona, a to v případě, že věcný záměr je obsažen v plánu legislativních prací vlády.

Právo prezidenta republiky

Prezident republiky má právo vrátit Parlamentu přijatý zákon s výjimkou zákona ústavního

První čtení návrhu zákona

Návrh zákona se předkládá předsedovi Sněmovny.

V prvním čtení se Sněmovna může usnést:

1. že vrátí návrh zákona navrhovateli k dopracování nebo
2. že jej zamítne.

Nerozhodne-li tak, přikáže návrh zákona k projednání garančnímu výboru, popřípadě dalšímu výboru nebo výborům. Lhůta pro projednání návrhu zákona ve výboru je 60 dnů od rozhodnutí o jeho přikázání výboru

Druhé čtení návrhu zákona

V druhém čtení uvede návrh zákona navrhovatel.

Po navrhovateli vystoupí zpravodaj garančního výboru, popřípadě zpravodajové dalších výborů s informací o projednání návrhu zákona ve výboru.

Pokud výbor doporučí Sněmovně přijmout k návrhu zákona pozměňovací návrhy, zpravodaj výboru je odůvodní.

O návrhu zákona se koná obecná rozprava. Po obecné rozpravě může Sněmovna vrátit návrh zákona garančnímu výboru k novému projednání

Pak proběhne podrobná rozprava. Během podrobné rozpravy se předkládají k návrhu zákona pozměňovací, popřípadě jiné návrhy.

I po podrobné rozpravě může Sněmovna vrátit návrh zákona garančnímu výboru k novému projednání.

Pokud zazněl ve druhém čtení návrh na zamítnutí návrhu zákona, Sněmovna o něm hlasuje ve třetím čtení po ukončení rozpravy

Třetí čtení návrhu zákona

Třetí čtení návrhu zákona lze zahájit nejdříve za 14 dnů od doručení souhrnu podaných pozměňovacích, popřípadě jiných návrhů poslancům.

Ve třetím čtení se koná rozprava, ve které lze:

1. navrhnout pouze opravu legislativně technických chyb, gramatických chyb, chyb písemných nebo tiskových, úprav, které logicky vyplývají z přednesených pozměňovacích návrhů, popřípadě
2. podat návrh na opakování druhého čtení.

Na závěr třetího čtení Sněmovna nejdříve hlasuje:

1. o návrzích na zamítnutí návrhu zákona vznesených ve druhém čtení, poté
2. o pozměňovacích, popřípadě jiných návrzích k návrhu zákona
3. poté se sněmovna usnese, zda s návrhem zákona vyslovuje souhlas.

Účast Senátu v zákonodárném procesu

Návrh zákona, s nímž Sněmovna vyslovila souhlas, zašle její předseda bez zbytečného odkladu Senátu.

1. Schválí-li Senát návrh zákona, s nímž vyslovila Sněmovna souhlas,
  2. Neusnese se k němu do 30 dnů od jeho postoupení
  3. Vyjádří usnesením vůli nezabývat se takovým návrhem,
- je návrh zákona přijat.

Jestliže Senát návrh zákona usnesením zamítne, předseda jej na nejbližší schůzi předloží Sněmovně, aby o něm hlasovala znovu. Návrh zákona je přijat, schválí-li jej Sněmovna nadpoloviční většinou všech poslanců.

Jestliže Senát vrátí Sněmovně návrh zákona s pozměňovacími návrhy, předseda jej na nejbližší schůzi předloží Sněmovně znovu, aby o něm hlasovala ve znění schváleném Senátem; přijme-li Sněmovna usnesení, jímž vysloví souhlas s návrhem Senátu, je návrh zákona přijat

Veto Poslanecké sněmovny

Neschválí-li Sněmovna návrh zákona ve znění schváleném Senátem, hlasuje znovu o návrhu zákona ve znění, ve kterém byl postoupen Senátu.

Návrh zákona je přijat, schválí-li jej Sněmovna nadpoloviční většinou všech poslanců.

Účast prezidenta republiky v zákonodárném procesu

Předseda Sněmovny postoupí přijatý zákon prezidentu republiky

Vrátí-li prezident republiky přijatý zákon Sněmovně do 15 dnů ode dne, kdy mu byl postoupen, doručí se vrácený zákon a stanovisko prezidenta poslancům.

Předseda předloží vrácený zákon Sněmovně na nejbližší schůzi.

Pozměňovací návrhy nejsou přípustné.

Setrvá-li Sněmovna na vráceném zákonu nadpoloviční většinou všech poslanců, zákon se

Legislativní proces ve stavu legislativní nouze

Za mimořádných okolností, kdy jsou zásadním způsobem ohrožena základní práva a svobody občanů nebo bezpečnost státu nebo kdy státu hrozí značné hospodářské škody, vyhlásí předseda Sněmovny na návrh vlády stav legislativní nouze na určitou dobu.

Sněmovna může stav legislativní nouze zrušit nebo omezit dobu, na niž byl vyhlášen.

Ve stavu legislativní nouze může předseda Sněmovny na žádost vlády rozhodnout, že předložený vládní návrh zákona bude projednán ve zkráceném jednání.

Projednání státního rozpočtu

Návrh zákona o státním rozpočtu a návrh státního závěrečného účtu podává vláda.

Tyto návrhy projednává na veřejné schůzi a usnáší se o nich jen Poslanecká sněmovna.

Projednávání návrhu zákona o státním rozpočtu

Vláda předloží návrh zákona o státním rozpočtu předsedovi Sněmovny nejpozději tři měsíce před začátkem rozpočtového roku.

Předseda přikáže návrh zákona o státním rozpočtu k projednání rozpočtovému výboru.

Součástí zákona o státním rozpočtu nemohou být změny, doplnění nebo zrušení jiných zákonů.

Prvé čtení návrhu zákona o státním rozpočtu

Návrh zákona o státním rozpočtu uvede navrhovatel; po něm vystoupí zpravodaj rozpočtového výboru.

Sněmovna v obecné rozpravě projedná v prvním čtení základní údaje návrhu zákona o státním rozpočtu, kterými jsou výše příjmů a výdajů, saldo, způsob vypořádání salda, celkový vztah k rozpočtům vyšších územních samosprávných celků a obcí a rozsah zmocnění výkonných orgánů.

Sněmovna základní údaje návrhu zákona o státním rozpočtu schválí nebo doporučí vládě jejich změny a stanoví termín pro předložení nového návrhu.

Schválí-li Sněmovna základní údaje návrhu zákona o státním rozpočtu, nelze je během jeho dalšího projednávání měnit. Sněmovna se současně usnese na přikázání jednotlivých kapitol návrhu zákona o státním rozpočtu výborům

Druhé čtení návrhu zákona o státním rozpočtu

V druhém čtení uvede návrh zákona o státním rozpočtu navrhovatel. Po navrhovateli vystoupí zpravodaj

O návrhu zákona o státním rozpočtu a usnesení rozpočtového výboru k němu se koná podrobná rozprava, v níž se předkládají pozměňovací, popřípadě jiné návrhy rozpočtového výboru

Třetí čtení návrhu zákona o státním rozpočtu

Ve třetím čtení se koná rozprava, ve které lze:

1. navrhnout pouze opravu legislativně technických chyb, gramatických chyb, chyb písemných nebo tiskových, úpravy, které logicky vyplývají z přednesených pozměňovacích návrhů, popřípadě
2. podat návrh na opakování druhého čtení.

Na závěr třetího čtení Sněmovna hlasuje o pozměňovacích, popřípadě jiných návrzích.

Poté se Sněmovna usnese, zda s návrhem zákona o státním rozpočtu vyslovuje souhlas.

Jednání o mezinárodních smlouvách

Sněmovna jedná o mezinárodních smlouvách, pokud je třeba jejího souhlasu k ratifikaci

O mezinárodní smlouvě a návrhu výboru se koná rozprava. Po jejím skončení Sněmovna rozhodne, zda vyslovuje s ratifikací souhlas.

Se smlouvou musí vyslovit souhlas i Senát

Zkrácené jednání o návrzích zákonů

Po dobu stavu ohrožení státu nebo válečného stavu může vláda požadovat, aby Parlament projednal vládní návrh zákona ve zkráceném jednání.

O takovém návrhu se Poslanecká sněmovna usnese do 72 hodin od jeho podání a Senát do 24 hodin od jeho postoupení Poslaneckou sněmovnou. Jestliže se Senát v této lhůtě nevyjádří, platí, že je návrh zákona přijat.

Po dobu stavu ohrožení státu nebo válečného stavu prezident republiky nemá právo vracet zákon přijatý ve zkráceném jednání

Podpis a vyhlášení zákona

Přijaté zákony podepisuje předseda Poslanecké sněmovny, prezident republiky a předseda vlády.

K platnosti zákona je třeba, aby byl vyhlášen.

Podzákonné normy

K provedení zákona a v jeho mezích je vláda oprávněna vydávat nařízení. Nařízení podepisuje předseda vlády a příslušný člen vlády.

Ministerstva, jiné správní úřady a orgány územní samosprávy mohou na základě a v mezích zákona vydávat právní předpisy, jsou-li k tomu zákonem zmocněny.

Ústavní pořádek

Pojem zavedený Ústavou v článku 112

- Jde o neuzavřený soubor všech platných ústavních zákon
- Všechny tvoří ústavu České republiky v širším smyslu

Přímo uvedené ústavní zákony:

- Ústava, Listina základních práv a svobod
- Nepřímo zmíněné ústavní zákony upravující státní hranice a ústavní zákony přijaté ČNR po 6. 6. 1992

Sbírka zákonů a mezinárodních smluv

Ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv se vyhláší:

- 1) ústavní zákon,
- 2) Zákon
- 3) zákonné opatření Senátu
- 4) nařízení vlády
- 5) prováděcí právní předpis vydaný ministerstvem, jiným ústředním správním úřadem nebo Českou národní bankou, pokud jiný právní předpis nestanoví jiný postup jeho vyhlášení.

Mezinárodně právní prameny práva

1. platná mezinárodní smlouva, již je Česká republika vázána, nebo mezinárodní smlouva, již je Česká republika vázána a
2. mezinárodní smlouva, která je současně sjednána Evropskou unií a Českou republikou se vyhlašuje odkazem na částku Úředního věstníku Evropské unie, ve které byla vyhlášena

Mezinárodní smlouvy

Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva

Legislativní pravidla Vlády

Legislativní rada vlády je poradní orgán vlády. Posuzuje návrhy právních norem, zda jsou:

1. v souladu s právními předpisy vyšší právní síly a s nálezy Ústavního soudu a stal se organickou součástí celého právního řádu,
2. v souladu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána,
3. v souladu s právem Evropské unie,
4. koncipován přehledně a formulován jednoznačně, srozumitelně, jazykově a stylisticky bezvadně.

Věcný záměr návrhu zákona

- **Věcný záměr zákona** vypracovávají ministerstva a jiné ústřední orgány státní správy a předkládají jej k projednání vládě před vypracováním návrhu zákona, a to v případě, že věcný záměr je obsažen v plánu legislativních prací vlády.

Právo prezidenta republiky

Prezident republiky má právo vrátit Parlamentu přijatý zákon s výjimkou zákona ústavního

Veto Poslanecké sněmovny

- Neschválí-li Sněmovna návrh zákona ve znění schváleném Senátem, hlasuje znovu o návrhu zákona ve znění, ve kterém byl postoupen Senátu.
- Návrh zákona je přijat, schválí-li jej Sněmovna nadpoloviční většinou všech poslanců.

Účast prezidenta republiky v zákonodárném procesu

- Předseda Sněmovny postoupí přijatý zákon prezidentu republiky
- Vráti-li prezident republiky přijatý zákon Sněmovně do 15 dnů ode dne, kdy mu byl postoupen, doručí se vrácený zákon a stanovisko prezidenta poslancům.
- Předseda předloží vrácený zákon Sněmovně na nejbližší schůzi.
- Pozměňovací návrhy nejsou přípustné.
- Setrvá-li Sněmovna na vráceném zákonu nadpoloviční většinou všech poslanců, zákon se vyhlásí.
- Jinak platí, že zákon nebyl přijat

Legislativní proces ve stavu legislativní nouze

- Za mimořádných okolností, kdy jsou zásadním způsobem ohrožena základní práva a svobody občanů nebo bezpečnost státu nebo kdy státu hrozí značné hospodářské škody, vyhlásí předseda Sněmovny na návrh vlády stav legislativní nouze na určitou dobu.
- Sněmovna může stav legislativní nouze zrušit nebo omezit dobu, na niž byl vyhlášen.
- Ve stavu legislativní nouze může předseda Sněmovny na žádost vlády rozhodnout, že předložený vládní návrh zákona bude projednán ve zkráceném jednání.

Projednání státního rozpočtu

- Návrh zákona o státním rozpočtu a návrh státního závěrečného účtu podává vláda.
- Tyto návrhy projednává na veřejné schůzi a usnáší se o nich jen Poslanecká sněmovna.

Projednávaní návrhu zákona o státním rozpočtu

- Vláda předloží návrh zákona o státním rozpočtu předsedovi Sněmovny nejpozději tři měsíce před začátkem rozpočtového roku.
- Předseda přikáže návrh zákona o státním rozpočtu k projednání rozpočtovému výboru.
- Součástí zákona o státním rozpočtu nemohou být změny, doplnění nebo zrušení jiných zákonů.

Prvé čtení návrhu zákona o státním rozpočtu

- Návrh zákona o státním rozpočtu uvede navrhovatel; po něm vystoupí zpravodaj rozpočtového výboru.
- Sněmovna v obecné rozpravě projedná v prvním čtení základní údaje návrhu zákona o státním rozpočtu, kterými jsou výše příjmů a výdajů, saldo, způsob vypořádání salda, celkový vztah k rozpočtům vyšších územních samosprávných celků a obcí a rozsah zmocnění výkonných orgánů.
- Sněmovna základní údaje návrhu zákona o státním rozpočtu schválí nebo doporučí vládě jejich změny a stanoví termín pro předložení nového návrhu.
- Schválí-li Sněmovna základní údaje návrhu zákona o státním rozpočtu, nelze je během jeho dalšího projednávání měnit. Sněmovna se současně usnese na přikázání jednotlivých kapitol návrhu zákona o státním rozpočtu výborům

Druhé čtení návrhu zákona o státním rozpočtu

- V druhém čtení uvede návrh zákona o státním rozpočtu navrhovatel. Po navrhovateli vystoupí zpravodaj
- O návrhu zákona o státním rozpočtu a usnesení rozpočtového výboru k němu se koná podrobná rozprava, v níž se předkládají pozměňovací, popřípadě jiné návrhy rozpočtového výboru

Třetí čtení návrhu zákona o státním rozpočtu

Ve třetím čtení se koná rozprava, ve které lze:

1. navrhnout pouze opravu legislativně technických chyb, gramatických chyb, chyb písemných nebo tiskových, úpravy, které logicky vyplývají z přednesených pozměňovacích návrhů, popřípadě
2. podat návrh na opakování druhého čtení.

Na závěr třetího čtení Sněmovna hlasuje o pozměňovacích, popřípadě jiných návrzích.

Poté se Sněmovna usnese, zda s návrhem zákona o státním rozpočtu vyslovuje souhlas.

Jednání o mezinárodních smlouvách

- Sněmovna jedná o mezinárodních smlouvách, pokud je třeba jejího souhlasu k ratifikaci
- O mezinárodní smlouvě a návrhu výboru se koná rozprava. Po jejím skončení Sněmovna rozhodne, zda vyslovuje s ratifikací souhlas.
- Se smlouvou musí vyslovit souhlas i Senát

Zkrácené jednání o návrzích zákonů

- Po dobu stavu ohrožení státu nebo válečného stavu může vláda požadovat, aby Parlament projednal vládní návrh zákona ve zkráceném jednání.
- O takovém návrhu se Poslanecká sněmovna usnese do 72 hodin od jeho podání a Senát do 24 hodin od jeho postoupení Poslaneckou sněmovnou. Jestliže se Senát v této lhůtě nevyjádří, platí, že je návrh zákona přijat.
- Po dobu stavu ohrožení státu nebo válečného stavu prezident republiky nemá právo vracet zákon přijatý ve zkráceném jednání
- Ve zkráceném jednání nemůže vláda předložit návrh ústavního zákona

Podpis a vyhlášení zákona

- Přijaté zákony podepisuje předseda Poslanecké sněmovny, prezident republiky a předseda vlády.
- K platnosti zákona je třeba, aby byl vyhlášen.

Podzákonné normy

- K provedení zákona a v jeho mezích je vláda oprávněna vydávat nařízení. Nařízení podepisuje předseda vlády a příslušný člen vlády.
- Ministerstva, jiné správní úřady a orgány územní samosprávy mohou na základě a v mezích zákona vydávat právní předpisy, jsou-li k tomu zákonem zmocněny.

Návrhy zákonů, které musejí být přijaty v obou komorách Parlamentu

K přijetí

1. ústavního zákona 3/5 většina všech poslanců a 3/5 všech senátorů
2. volebního zákona a
3. zákona o zásadách jednání a styku obou komor mezi sebou, jakož i navenek a
4. zákona o jednacím řádu Senátu je třeba, aby byl **schválen Poslaneckou sněmovnou a Senátem**

Zákonné opatření Senátu

Dojde-li k rozpuštění Poslanecké sněmovny, přísluší Senátu přijímat zákonná opatření ve věcech, které nesnesou odkladu a vyžadovaly by jinak přijetí zákona.

Kromě Ústavy, státního rozpočtu, státního závěrečného účtu, volebního zákona a mezinárodních smluv.

Zákonné opatření může Senátu navrhnout jen vláda.

Zákonné opatření Senátu musí být schváleno Poslaneckou sněmovnou na její první schůzi. Neschválí-li je Poslanecká sněmovna, pozbývá další platnost

Mandát poslance

Ochrana výkonu mandátu

Mandát poslance a senátora je volný, nepatří žádné politické straně nebo hnutí

Poslanci a senátoři vykonávají svůj mandát **osobně v souladu se svým slibem** a nejsou přitom **vázáni žádnými příkazy**

Práva a povinnosti člena Parlamentu

Poslanec a senátor mají **právo a povinnost účastnit se** jednání a rozhodování komory a orgánů komory, do kterých byli zvoleni.

Poslanec má právo interpelovat vládu nebo její členy ve věcech **jejich působnosti**.

Interpelace se podávají **ústně nebo písmně**. Na obojí lze odpovědět na schůzi sněmovny, jinak

interpelovaní členové vlády na písemnou interpelaci odpovědí písemně **do třiceti dnů ode dne jejího podání**.

Další práva poslance

Poslanec je oprávněn požadovat od členů vlády a vedoucích správních úřadů informace a vysvětlení **potřebná pro výkon jeho funkce.**

Informace a vysvětlení jsou členové vlády a vedoucí správních úřadů povinni poskytnout poslanci do 30 dnů, pokud jejich poskytnutí nebrání zákony upravující mlčenlivost anebo zákaz jejich zveřejnění

Další práva senátora

Senátor je oprávněn požadovat od členů vlády, vedoucích správních úřadů a orgánů územní samosprávy informace a vysvětlení potřebná pro výkon své funkce.

Informace a vysvětlení jsou členové vlády, vedoucí správních úřadů a orgánů územní samosprávy povinni poskytnout senátorovi nejpozději do 30 dnů, pokud jejich poskytnutí nebrání zákony upravující mlčenlivost anebo zákaz jejich zveřejnění.

Imunita - indemnita

Člen parlamentu požívá během výkonu své funkce imunitu (překážku v přestupkovém či trestním postihu).

a) **absolutní (idemnita)**, kdy poslance nelze (nikdy a nijak) postihnout pro hlasování v Poslanecké sněmovně nebo senátora v Senátu nebo jejich orgánech,

b) **vlastní imunita.**

Imunita (projevy)

Za projevy učiněné v Poslanecké sněmovně nebo Senátu nebo v jejich orgánech nelze poslance nebo senátora trestně stíhat. Poslanec nebo senátor podléhá jen **disciplinární pravomoci komory, jejímž je členem**

Imunita (přestupky)

Za přestupky poslanec nebo senátor podléhá jen disciplinární pravomoci komory, jejímž je členem, pokud zákon nestanoví jinak.

Disciplinární řízení se zavede proti poslanci nebo senátorovi, který se dopustí přestupku a požádá orgán příslušný k projednání přestupku o projednání přestupku v disciplinárním řízení.

Imunita (trestní)

Poslance ani senátora **nelze trestně stíhat bez souhlasu komory**, jejímž je členem. Odepře-li komora souhlas, je trestní stíhán **vyloučeno po dobu trvání mandátu**.

Poslance nebo senátora lze **zadržet, jen byl-li dopaden při spáchání trestného činu nebo bezprostředně poté**. Příslušný orgán je povinen zadržení ihned oznámit předsedovi komory, jejímž je zadržený členem; **nedá-li předseda komory do 24 hodin od zadržení souhlas k odevzdání zadrženého soudu, je příslušný orgán povinen ho propustit**. Na své **první následující schůzi komora rozhodne o přípustnosti stíhání s konečnou platností**.

Právo odepřít svědectví

Poslanec i senátor má právo odepřít svědectví o skutečnostech, které se **dozvěděl v souvislosti s výkonem svého mandátu**, a to i poté, kdy přestal být poslancem nebo senátorem.

Inkompabilita

Poslanec nebo senátor, který je členem vlády, nemůže být předsedou či místopředsedou Poslanecké sněmovny nebo Senátu ani členem parlamentních výborů, vyšetřovací komise nebo komisí.

Veřejný funkcinář – střet zájmů

Pro účely tohoto zákona o střetu zájmů se **veřejným funkcionářem** rozumí též **poslanec a senátor**

Dojde-li ke střetu **veřejného zájmu se zájmem osobním**, nesmí veřejný funkcinář upřednostňovat svůj osobní zájem před zájmy, **které je jako veřejný funkcinář povinen prosazovat a hájit.**

Osobním zájmem se pro účely tohoto zákona rozumí takový zájem, který přináší veřejnému funkcináři **osobní výhodu nebo zamezuje vzniku případného snížení majetkového nebo jiného prospěchu.**

Povinnosti veřejného funkcionáře

Veřejný funkcionář nesmí ohrozit veřejný zájem tím, že

- a) **využije** svého postavení, pravomoci nebo informací získaných při výkonu své funkce k získání majetkového nebo jiného prospěchu nebo výhody pro sebe nebo jinou osobu,
- b) **se bude odvolávat na svou funkci** v záležitostech, které souvisejí s jeho osobními zájmy, zejména s jeho povoláním, zaměstnáním nebo podnikáním, nebo
- c) **dá za úplatu nebo jinou výhodu ke komerčním reklamním účelům svolení** k uvedení svého jména, popřípadě jmen a příjmení nebo svolení ke svému vyobrazení ve spojení s vykonávanou funkcí.

Omezení práv poslance a senátora

Poslanci nebo senátorovi, který zastupuje stát v řídicích, dozorčích nebo kontrolních orgánech podnikající právnické osoby, pokud v ní má **stát, jím ovládané právnické osoby, Česká národní banka,** nebo všechny tyto osoby společně, **podíl nebo hlasovací práva,** nenáleží za tuto činnost odměna.

Volba prezidenta republiky

Prezident republiky

Je zařazen jako součást moci výkonné, jeho pravomoci přesahují výkonnou moc:

Prezident republiky je **hlavou státu**.

Prezident republiky je **volen v přímých volbách**.

Prezident republiky **není z výkonu své funkce odpovědný**. (odpovědnost nese vláda jako celek)

Volební období prezidenta republiky

Prezident republiky se ujímá úřadu **složením slibu**. Volební období prezidenta republiky trvá **pět let** a začíná dnem složení slibu.

Slib do rukou předsedy **Senátu** na společné schůzi obou komor.

Slib zní: „Slibuji věrnost České republice. Slibuji, že budu zachovávat její Ústavu a zákony. Slibuji na svou čest, že svůj úřad budu zastávat v zájmu všeho lidu a podle svého nejlepšího vědomí a svědomí

Odmítne-li prezident republiky složit slib nebo složí-li slib **s výhradou**, hledí se na něho, jako by **nebyl zvolen**.

Vyhlašování volby

- Volbu prezidenta republiky vyhlašuje **předseda Senátu** nejpozději **devadesát dnů** před jejím konáním.
- Uvolní-li se úřad prezidenta republiky, vyhlásí předseda Senátu volbu prezidenta republiky nejpozději do **deseti dnů** poté a zároveň nejpozději osmdesát dnů před jejím konáním.
- Není-li funkce předsedy Senátu obsazena, vyhlašuje volbu prezidenta republiky **předseda Poslanecké sněmovny**

Konání voleb

- Volba prezidenta republiky se koná v posledních **šedesáti dnech** volebního období úřadujícího prezidenta republiky, nejpozději však **třicet dnů** před uplynutím volebního období úřadujícího prezidenta republiky.
- Uvolní-li se úřad prezidenta republiky, koná se volba prezidenta republiky do **devadesáti dnů**

Volba prezidenta republiky

Volba prezidenta republiky se **koná tajným hlasováním** na základě

1. všeobecného,
2. rovného a
3. přímého volebního práva

Prezidentem republiky může být zvolen každý **občan** České republiky, který **má právo volit** a dosáhl věku **40 let** (v druhý den prvního kola voleb)

Aktivní volební právo

Právo volit má každý občan České republiky, který dosáhl věku 18 let.

Pasivní volební právo

Prezidentem republiky může být zvolen občan, který je volitelný do Senátu.

Nikdo nemůže být zvolen více než dvakrát za sebou.

Překážka volebního práva

1. zákonem stanovené **omezení osobní svobody** z důvodu ochrany zdraví lidu (zabezpečovací detence)
2. **omezení svéprávnosti** k výkonu volebního práva

Návrh kandidáta

Navrhovat kandidáta je oprávněn:

1. **každý občan** České republiky, který dosáhl věku 18 let, podpoří-li jeho návrh petice podepsaná nejméně **50 000** občany České republiky oprávněnými volit prezidenta republiky,
2. nejméně **dvacet poslanců** nebo
3. nejméně **deset senátorů**.

Navrhující **poslanci**, navrhující **senátoři** nebo **navrhující občan** mohou podat **pouze jednu kandidátní listinu**.

Kandidát může být uveden **pouze na jedné kandidátní listině**.

Podání kandidátní listiny

- Kandidátní listina se podává nejpozději **66 dnů** přede dnem volby prezidenta Ministerstvu vnitra.

Volební účet

Každý kandidát na funkci prezidenta republiky je povinen si pro financování **volební kampaně** nejpozději do **5 dnů ode dne vyhlášení volby** zřídit **volební účet** umožňující:

- a) bezplatný a
- b) nepřetržitý

přístup třetích osob k zobrazování přehledu platebních transakcí na tomto účtu. (Banka, spořitelní a úvěrní družstvo nebo u zahraniční banka, která má pobočku umístěnu na území České republiky.)

Náležitosti kandidátní listiny - kandidáta

- **Jméno a příjmení** kandidáta, pohlaví, **věk ke druhému dni volby prezidenta**, zaměstnání nebo povolání, případně jeho akademický nebo jiný titul, obec, kde je kandidát přihlášen k trvalému pobytu.
- Příslušnost kandidáta k politické straně nebo politickému hnutí, nebo údaj, že kandidát není členem žádné politické strany nebo politického hnutí

Náležitosti kandidátní listiny – kandidujících poslanců nebo senátorů

- **Jména a příjmení navrhujeých poslanců** nebo navrhujeých senátorů s uvedením údaje, že se jedná o poslance nebo senátora, a jejich podpisy, anebo jméno, příjmení a datum narození navrhujeého občana s uvedením adresy místa jeho trvalého pobytu a jeho podpis.

Prohlášení kandidáta

Vlastnoručně podepsané prohlášení kandidáta, že:

1. **souhlasí se** svou kandidaturou,
2. mu není známa **překážka volitelnosti**, popřípadě tato pomine ke dni volby prezidenta,
3. **nedal souhlas** k tomu, aby byl uveden **na jiné kandidátní listině**,
a
4. údaje uvedené na kandidátní listině vztahující se k jeho osobě jsou **pravdivé**.

V prohlášení kandidát dále uvede adresu místa trvalého pobytu a datum narození

Podpisy občanů

Každý občan, podporující kandidaturu kandidáta, uvede na podpisový arch:

1. své **jméno, příjmení,**
2. **datum narození a**
3. adresu místa **trvalého pobytu a**
4. připojí **vlastnoruční podpis.**

Kontrola ministerstva vnitra

Ministerstvo vnitra ověří správnost údajů na peticích namátkově na náhodně vybraném vzorku údajů u **8 500 občanů** podepsaných na každé petici. Zjistí-li nesprávné údaje **u méně než 3 % podepsaných občanů, nezapočítá** Ministerstvo vnitra tyto občany do celkového počtu občanů podepsaných na petici.

Je-li chybovost u u dalších dvou vzorků, odečte ministerstvo z **celkového počtu občanů** podepsaných na petici počet občanů, **který procentuálně odpovídá chybovosti v obou kontrolních vzorcích.**

Rozhodnutí ministerstva o registraci

Ministerstvo vnitra přezkoumá ve lhůtě od 66 do 60 dnů přede dnem volby prezidenta podané kandidátní listiny.

Rozhodnutí o registraci nebo o odmítnutí kandidátní listiny musí obsahovat výrok, odůvodnění a poučení o opravném prostředku.

O opravném prostředku rozhoduje soud ve správním řízení soudním

Registrace je podmínkou pro vytištění hlasovacích lístků

Zánik kandidatury

- **Kandidát se může do 24 hodin** před zahájením volby prezidenta **vzdát své kandidatury.**
- Toto prohlášení **nelze vzít zpět.**
- **Ztráta volitelnosti**

Volební kampaň

1. Volební kampaní se rozumí **jakákoli propagace** kandidáta na funkci prezidenta republiky nebo volební agitace v jeho prospěch, zejména veřejné oznámení určené na jeho podporu nebo sloužící v jeho prospěch, včetně jakékoli doprovodné akce, za které se poskytne nebo obvykle poskytuje úplata.
2. Za volební kampaň se považuje i sdělení **v neprospěch jiného kandidáta** na funkci prezidenta republiky
3. **Fyzická nebo právnická osoba**, která se hodlá účastnit volební kampaně bez vědomí kandidáta, je povinna se před vstupem do volební kampaně registrovat jako **registrovaná třetí osoba** u **Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí**

Zvolení kandidáta

Prezidentem republiky je zvolen ten kandidát, který získal nadpoloviční většinu z celkového počtu platných hlasů **oprávněných voličů**, kteří se:

1. voleb zúčastnili a
2. odevzdali platný hlas.

Druhé kolo volby prezidenta republiky

V případě, že žádný z kandidátů nezíská počet hlasů potřebný ke zvolení, zajistí Ministerstvo vnitra, aby se **druhé kolo volby prezidenta** konalo **za 14 dnů** po začátku prvního kola volby prezidenta.

Postup do druhého kola volby

1. Do druhého kola volby **postupují 2 kandidáti**, kteří obdrželi v prvním kole nejvíce odevzdaných platných hlasů oprávněných voličů.
2. Pokud se na **prvním místě** umístilo **více kandidátů** se stejným počtem odevzdaných platných hlasů, postupují do druhého kola všichni **tito kandidáti pouze z prvního místa**.
3. Pokud dojde **ke shodě** v počtu odevzdaných platných hlasů u kandidátů, kteří se umístili **na druhém místě**, postupují do druhého kola volby prezidenta kandidát z **prvního místa a všichni kandidáti z druhého místa**.

Ztráta volitelnosti v druhém kole

Pokud kandidát, který postoupil do druhého kola volby prezidenta:

1. **přestane být volitelný** za prezidenta republiky před druhým kolem volby prezidenta anebo
2. se práva kandidovat **vzdá**,

postupuje do druhého kola volby prezidenta kandidát, který v prvním kole volby prezidenta získal další nejvyšší počet platných hlasů oprávněných voličů.

Postavení prezidenta republiky

Indemnita Prezidenta republiky

Prezidenta republiky **nelze po dobu výkonu jeho funkce:**

1. **zadržet,**
2. **trestně stíhat ani**
3. **stíhat pro přešupek nebo jiný správní delikt.**

Žaloba proti Prezidentu republiky

Senát může se **souhlasem Poslanecké sněmovny** podat ústavní žalobu proti prezidentu republiky k Ústavnímu soudu, a to pro:

1. velezradu nebo
2. pro hrubé porušení Ústavy nebo jiné součásti ústavního pořádku

Velezrada

Velezradou se rozumí jednání prezidenta republiky směřující proti svrchovanosti a celistvosti republiky, jakož i proti jejímu demokratickému řádu.

Rozhodnutí Ústavního soudu

Ústavní soud může na základě ústavní žaloby Senátu rozhodnout o tom, že prezident republiky ztrácí prezidentský úřad a způsobilost jej znovu nabýt.“

Vlastizrada

Vlastizrada – trestný čin

Občan České republiky, který ve **spojení s cizí mocí** nebo s **cizím činitelem** spáchá trestný čin **rozvracení republiky, teroristického útoku, teroru nebo sabotáže**, bude potrestán odnětím svobody na patnáct až dvacet let, popřípadě vedle tohoto trestu též propadnutím majetku, nebo výjimečným trestem.

Podmínky podání návrhu

K přijetí návrhu ústavní žaloby Senátem je třeba souhlasu **třípětinové většiny přítomných senátorů**.

K přijetí souhlasu Poslanecké sněmovny s podáním ústavní žaloby je třeba souhlasu **třípětinové většiny všech poslanců**; nevysloví-li

Poslanecká sněmovna souhlas **do tří měsíců** ode dne, kdy o něj Senát požádal, platí, že souhlas **nebyl dán**“.

Podmínky rozhodnutí Ústavního soudu

Jestliže bylo Ústavnímu soudu, dříve než se odebral k závěrečné poradě, doručeno **usnesení Senátu**, kterým ústavní žalobu **odvolává**, Ústavní soud **řízení zastaví**.

Ústavní soud řízení zastaví také tehdy, jestliže **prezident republiky po jeho zahájení zemřel**. Požádá-li o pokračování řízení manžel nebo příbuzný v řadě přímé do jednoho měsíce od úmrtí, v řízení se pokračuje.

Okolnost, že se prezident republiky po zahájení řízení **vzdal svého úřadu, není důvodem k zastavení řízení**.

Rozhodnutí Ústavního soudu

Po ukončení ústního jednání Ústavní soud buď ústavní žalobě **vyhoví a rozhodne, že se prezident republiky dopustil velezrady**, anebo ho **ústavní žaloby zproští**.

Jakmile byl nález, kterým bylo ústavní žalobě vyhověno, vyhlášen, **ztrácí prezident republiky prezidentský úřad a způsobilost jej znovu nabýt**. Nárok na prezidentský plat a další požitky po skončení výkonu funkce podle zvláštního zákona mu nenáleží.

Obnova řízení

Ten, kdo se podle nálezu Ústavního soudu dopustil velezrady, může požádat Ústavního soud, aby řízení o ústavní žalobě bylo **obnoveno za podmínek, které stanoví zákon.**

Byla-li taková osoba v obnoveném řízení ústavní žaloby zproštěna, **nenabývá ztraceného prezidentského úřadu.**

Náhradní výkon funkcí PR

1. Uvolní-li se úřad prezidenta republiky a nový prezident republiky ještě není zvolen nebo

2. nesložil slib, rovněž

3. nemůže-li prezident republiky svůj úřad ze závažných důvodů vykonávat a

usnese-li se na tom Poslanecká sněmovna a Senát, přísluší výkon funkcí rozděleně předsedovi Poslanecké sněmovny, předsedovi Senátu a předsedovi vlády

Pravomoci prezidenta republiky

Postavení prezidenta republiky

- Prezident republiky je hlavou státu.
- Prezident republiky není z výkonu své funkce odpovědný.

Základní pravomoci prezidenta republiky

- a) jmenuje předsedu a další členy vlády a přijímá jejich demisi, odvolává vládu a přijímá její demisi,
- b) svolává zasedání Poslanecké sněmovny,
- c) rozpouští Poslaneckou sněmovnu,
- d) pověřuje vládu, jejíž demisi přijal nebo kterou odvolal, vykonáváním jejích funkcí prozatímně až do jmenování nové vlády,
- e) jmenuje soudce Ústavního soudu, jeho předsedu a místopředsedy,
- f) jmenuje ze soudců předsedu a místopředsedy Nejvyššího soudu,
- g) odpouští a zmírňuje tresty uložené soudem a zahlazuje odsouzení
- h) má právo vrátit Parlamentu přijatý zákon s výjimkou zákona ústavního,
- i) podepisuje zákony,
- j) jmenuje prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu,
- k) jmenuje členy Bankovní rady České národní banky ,
- l) vyhlašuje referendum o přistoupení České republiky k Evropské unii a jeho výsledek.

Další pravomoci Prezidenta republiky

- a) zastupuje stát navenek,
- b) sjednává a ratifikuje mezinárodní smlouvy; sjednávání mezinárodních smluv může přenést na vládu nebo s jejím souhlasem na její jednotlivé členy,
- c) je vrchním velitelem ozbrojených sil,
- d) přijímá vedoucí zastupitelských misí,
- e) pověřuje a odvolává vedoucí zastupitelských misí,
- f) vyhlašuje volby do Poslanecké sněmovny a do Senátu,
- g) jmenuje a povyšuje generály,
- h) propůjčuje a uděluje státní vyznamenání, nezmocní-li k tomu jiný orgán,
- i) jmenuje soudce,
- j) má právo udělovat amnestii.
- k) nařizuje, aby se trestní řízení nezahajovalo, a bylo-li zahájeno, aby se v něm nepokračovalo,

Prezidentské smlouvy

Prezidentskou smlouvou je smlouva, k jejíž ratifikaci prezidentem republiky je třeba **souhlasu obou komor** Parlamentu nebo souhlasu daného v referendu:

1. upravujících **práva a povinnosti osob**,
2. **spojeneckých, mírových a jiných politických**,
3. z nichž **vzniká členství** České republiky v mezinárodní organizaci,
4. hospodářských, jež jsou **všeobecné povahy**,
5. o dalších věcech, jejichž **úprava je vyhrazena zákonu**,

Odkaz na zákon

Prezidentovi republiky přísluší vykonávat i pravomoci, které nejsou výslovně v ústavním zákoně uvedeny, **stanoví-li tak zákon.**

(například: Profesorem pro určitý obor jmenuje prezident republiky toho, kdo byl na jmenování profesorem navržen vědeckou nebo uměleckou radou vysoké školy, § 73 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách)

Právo účastnit se jednání

Prezident republiky má právo účastnit se **schůzí obou komor Parlamentu**, jejich výborů a komisí. Udělí se mu slovo, kdykoliv o to požádá.

Prezident republiky má právo účastnit se **schůzí vlády**, vyžádat si od vlády a jejích členů zprávy a projednávat s vládou nebo s jejími členy otázky, které patří do jejich působnosti.

Omezení základních pravomocí

- a) souhlas Senátu s jmenováním soudce Ústavního soudu,
- b) návrh Poslanecké sněmovny na Prezidenta a Viceprezidenta NKÚ

Vláda

- Vláda je **vrcholným orgánem** výkonné moci.
- Vláda se skládá z předsedy vlády, místopředsedů vlády a ministrů.
- Předsedu vlády jmenuje **prezident republiky** a na **návrh předsedy vlády jmenuje** ostatní členy vlády a **pověřuje** je řízením ministerstev nebo jiných úřadů
- Prezident republiky odvolá člena vlády, jestliže to navrhne předseda vlády.
- Prezident republiky odvolá vládu, která nepodala demisi, ačkoliv ji byla povinna podat

Odpovědnost vlády

- Vláda předstoupí do třiceti dnů po svém jmenování před Poslaneckou sněmovnu a požádá ji o vyslovení důvěry
- Vláda může požádat o vyslovení důvěry kdykoliv
- Vyslovit **nedůvěru** vládě může Poslanecká sněmovna (50 podpisů), většinou nejméně 101 poslance

Demise

- Předseda vlády podává demisi do rukou prezidenta republiky.
- Ostatní členové vlády podávají demisi do rukou prezidenta republiky prostřednictvím předsedy vlády
- Demise předsedy vlády – vede k demisi celé vlády

Dopady podání demise předsedy vlády

- Dne 30.11.1997 předal Václav Klaus prezidentu republiky Václavu Havlovi svou demisi. Na svou demisi obdržel odpověď prezidenta republiky, že přijímá demisi celé vlády.
- Dne 17. 6. 2013 předal Petr Nečas prezidentu republiky Miloši Zemanovi svou demisi. Na svou demisi obdržel odpověď prezidenta republiky, že přijímá demisi celé vlády.

Vláda následně nepřijala žádné usnesení o podání své demise.

Rozhodování vlády

- Vláda rozhoduje **ve sboru**.
- K přijetí usnesení vlády je třeba souhlasu nadpoloviční **většiny všech jejích členů**.
- Předseda vlády organizuje činnost vlády, řídí její schůze, vystupuje jejím jménem a vykonává další činnosti, které jsou mu svěřeny Ústavou nebo jinými zákony.

Konflikt zájmů

- Člen vlády nesmí vykonávat činnosti, jejichž povaha odporuje výkonu jeho funkce. Podrobnosti stanoví zákon.

Zákon o střetu zájmů upravuje (159/2006 Sb.)

1. povinnost veřejných funkcionářů vykonávat svoji funkci tak, aby nedocházelo ke střetu mezi jejich osobními zájmy a zájmy, které jsou povinni z titulu své funkce prosazovat nebo hájit,
2. povinnost veřejných funkcionářů oznamovat skutečnosti, které umožňují veřejnou kontrolu jejich činností konaných vedle výkonu funkce veřejného funkcionáře, veřejnou kontrolu majetku nabytého za dobu výkonu funkce a dalších příjmů, darů nebo jiného prospěchu, získaných za dobu výkonu funkce, popřípadě závazků, které veřejný funkcionář má
3. omezení některých činností veřejných funkcionářů a neslučitelnost výkonu funkce veřejného funkcionáře s jinými funkcemi
4. odpovědnost veřejných funkcionářů za porušení povinností stanovených tímto zákonem, včetně správních trestů, které lze veřejnému funkcionáři za porušení těchto povinností uložit

Veřejný funkcionář

Veřejný funkcionář je mimo jiné:

člen vlády nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu,
v jehož čele není člen vlády,

náměstek člena vlády nebo náměstek ministra vnitra pro státní službu,

prezident, viceprezident a člen Nejvyššího kontrolního úřadu,

veřejný ochránce práv a jeho zástupce,

ředitel bezpečnostního sboru a vedoucí příslušník
bezpečnostního s výjimkou příslušníků zpravodajských
služeb,

Soudce

Státní zástupce....

Střet zájmů

- Veřejný funkcionář je povinen zdržet se každého jednání, při kterém mohou jeho osobní zájmy ovlivnit výkon jeho funkce.
- Osobním zájmem se pro účely tohoto zákona rozumí takový zájem, který přináší veřejnému funkcionáři, osobě blízké veřejného funkcionáře, právnické osobě ovládané veřejným funkcionářem nebo osobou blízkou veřejného funkcionáře zvýšení majetku, majetkového nebo jiného prospěchu, zamezení vzniku případného snížení majetkového nebo jiného prospěchu nebo jinou výhodu

Obecná povinnost

Dojde-li ke střetu řádného výkonu funkce ve veřejném zájmu se zájmem osobním, nesmí veřejný funkcionář upřednostňovat svůj osobní zájem před zájmy, které je jako veřejný funkcionář povinen prosazovat a háji

Povinnost veřejného funkcionáře

Veřejný funkcionář **nesmí ohrozit veřejný zájem** tím, že:

1. využije svého **postavení, pravomoci** nebo **informací** získaných při výkonu své funkce k získání majetkového nebo jiného **prospěchu** nebo výhody pro **sebe** nebo **jinou osobu**
2. se bude **odvolávat na svou funkci** v záležitostech, které souvisejí s jeho osobními zájmy, zejména s jeho povoláním, zaměstnáním nebo podnikáním, nebo
3. dá **za úplatu** nebo **jinou výhodu** ke **komerčním reklamním účelům** svolení k uvedení svého jména, popřípadě jmen a příjmení nebo svolení ke svému vyobrazení ve spojení s vykonávanou funkcí

Zákazy pro veřejného funkcionáře

Veřejný funkcionář, až na výjimky (poslanec, senátor) nesmí:

1. **podnikat** nebo provozovat jinou samostatnou výdělečnou činnost,
2. být členem **statutárního** orgánu, členem **řídícího**, **dozorčího** nebo **kontrolního** orgánu právnické osoby, která **podniká**,
3. být v **pracovněprávním** nebo obdobném vztahu nebo ve služebním poměru, nejde-li o vztah nebo poměr, v němž **působí jako veřejný funkcionář**

Omezení podle se nevztahuje na **správu vlastního majetku** a na činnost **vědeckou, pedagogickou, publicistickou, literární, uměleckou nebo sportovní**, nejde-li o vlastní podnikání v těchto oborech

Omezení v mediálním trhu

Veřejný funkcionář nesmí být **provozovatelem** rozhlasového nebo televizního vysílání nebo **vydavatelem** periodického tisku ani společníkem, členem nebo ovládající osobou právnické osoby, která je provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydavatelem periodického tisku

Omezení ve veřejných zakázkách

Obchodní společnost, ve které člen vlády nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu, v jehož čele není člen vlády, nebo jím ovládaná osoba vlastní podíl představující alespoň 25 % účasti společníka v obchodní společnosti, se nesmí účastnit zadávacích řízení podle zákona upravujícího zadávání veřejných zakázek jako účastník nebo poddodavatel, prostřednictvím kterého dodavatel prokazuje kvalifikaci.

Zadavatel je povinen takovou obchodní společnost **vyloučit** ze zadávacího řízení.

Zadavatel nesmí takové obchodní společnosti zadat veřejnou zakázku **malého rozsahu**, takové jednání je neplatné.

Zákaz dotací

Je zakázáno **poskytnout dotaci** podle právního předpisu upravujícího rozpočtová pravidla nebo investiční pobídku podle právního předpisu upravujícího investiční pobídky obchodní společnosti, ve které **člen vlády nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu, v jehož čele není člen vlády** nebo jím ovládaná osoba vlastní podíl představující alespoň 25 % účasti společníka v obchodní společnosti

Čestné prohlášení

Veřejný funkcionář podává formou čestného prohlášení oznámení o:

- a) osobním zájmu,
- b) jiných vykonávaných činnostech,
- c) majetku, který vlastní ke dni předcházejícímu dni zahájení výkonu funkce, a majetku nabytém v průběhu výkonu funkce,
- d) příjmech, darech a závazcích

Prohlášení se činí do **registru oznámení**, který vede ministerstvo spravedlnosti.

Registr oznámení

Prohlášení se činí do **registru oznámení**, který vede ministerstvo spravedlnosti.

Oznámení se podávají ke dni zahájení výkonu funkce veřejného funkcionáře

Dále pak nejpozději **30. června** následujícího kalendářního roku po celou dobu výkonu funkce.

Nahlížení do registru oznámení

Každý má právo bezplatně nahlížet prostřednictvím veřejné datové sítě v rozsahu stanoveném zákonem do registru oznámení.

Žádost musí obsahovat v případě **fyzické osoby** jméno, popřípadě jména, příjmení, datum narození, trvalý pobyt a adresu pro doručování žadatele a v **případě právnické osoby** obchodní firmu nebo název, identifikační číslo osoby a sídlo, a údaje o fyzické osobě, která jedná v zastoupení právnické osoby, a její oprávnění jednat v zastoupení právnické osoby.

Žádost musí dále obsahovat **jméno, popřípadě jména a příjmení veřejného funkcionáře, nebo funkci** veřejného funkcionáře a právnickou osobu nebo její orgán nebo organizační složku, ve které veřejný funkcionář působí.

Podzákonná normotvorba

- K provedení zákona a v jeho mezích je **vláda** oprávněna vydávat **nařízení**.
- Nařízení podepisuje předseda vlády a příslušný člen vlády.
- **Ministerstva, jiné správní úřady a orgány územní samosprávy** mohou na základě a v mezích zákona vydávat právní předpisy, jsou-li k tomu **zákonem zmocněny**.

Ministerstva

- Ministerstva a jiné správní úřady lze zřídit a jejich působnost stanovit pouze zákonem.
- Právní poměry státních zaměstnanců v ministerstvech a jiných správních úřadech upravuje zákon.
- V ČR 14 ministerstev a 17 dalších ústředních orgánů státní správy (z. č. 2/1969 Sb..
Kompetenční zákon)

Další orgány státní moci

- **Státní zastupitelství** zastupuje veřejnou žalobu v trestním řízení; vykonává i další úkoly, stanoví-li tak zákon.
- **Česká národní banka** je ústřední bankou státu. Hlavním cílem její činnosti je péče o cenovou stabilitu; do její činnosti lze zasahovat pouze na základě zákona.
- **Nejvyšší kontrolní úřad** je nezávislý orgán. Vykonává kontrolu hospodaření se státním majetkem a plnění státního rozpočtu.
- Prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu jmenuje prezident republiky na návrh Poslanecké sněmovny.

Soudní moc

Zřízení ministerstev

- Ministerstva a jiné správní úřady lze zřídit a jejich působnost stanovit **pouze zákonem**.
- Právní poměry státních zaměstnanců v ministerstvech a jiných správních úřadech upravuje zákon.
- Ministerstva, jiné správní úřady a orgány územní samosprávy mohou na základě a v mezích zákona vydávat **právní předpisy**, jsou-li k tomu **zákonem zmocněny**.

Ministerstva

V České republice působí:

1. 14 ústředních orgánů státní správy (**ministerstev**), v jejichž čele je člen vlády, dále
2. 16 **dalších ústředních orgánů** státní správy, v jejichž čele není (nemusí být) ministr
3. Činnost ministerstev řídí, **kontroluje a sjednocuje** vláda České republiky
4. Ministerstva se ve veškeré své činnosti řídí ústavními a ostatními **zákony a usneseními vlády.**

Přenesená pravomoc

1. **sjednávání a schvalování** mezinárodních smluv dvoustranných a mezinárodních smluv mnohostranných, které **nevyžadují souhlas Parlamentu**, přístup k nim a jejich přijetí, **na vládu**,
2. sjednávání a schvalování mezinárodních smluv dvoustranných a mezinárodních smluv mnohostranných, které svým významem **nepřesahují rámec působnosti ústředních orgánů státní správy**, přístup k nim a jejich přijetí, na **člena vlády**, pověřeného řízením příslušného ministerstva nebo jiného ústředního orgánu státní správy

Rozhodnutí prezidenta republiky 144/1993 Sb.

LRV a RHSD

1. Vláda může zřídit jako svůj poradní orgán **Legislativní radu**. V jejím čele stojí **člen vlády**.
2. Vláda může jako svůj poradní orgán zřídit rovněž **Radu hospodářské a sociální dohody**; v jejím čele stojí **předseda vlády**.

Odpovědnost vlády

- Vláda je odpovědna **Poslanecké sněmovně**
- Vláda předstoupí do **třiceti dnů** po svém jmenování před Poslaneckou sněmovnu a požádá ji o **vyslovení důvěry**.
- Pokud nově jmenovaná vláda nezíská v Poslanecké sněmovně důvěru, prezident republiky jmenuje novou vládu.
- Jestliže ani takto jmenovaná vláda nezíská důvěru Poslanecké sněmovny, jmenuje prezident republiky předsedu vlády na **návrh předsedy Poslanecké sněmovny**.

Žádost o vyslovení důvěry

- Vláda může předložit Poslanecké sněmovně žádost o **vyslovení důvěry**.

Vyslovení nedůvěry

- Poslanecká sněmovna může vyslovit vládě nedůvěru.
- Návrh na vyslovení nedůvěry vládě projedná Poslanecká sněmovna, jen je-li podán písemně nejméně **padesáti poslanci**. K přijetí návrhu je třeba souhlasu **nadpoloviční většiny všech poslanců (101)**.

Odvolání člena vlády

- Prezident republiky **odvolá člena vlády**, jestliže to navrhne předseda vlády.
- Prezident republiky **odvolá vládu**, která nepodala demisi, ačkoliv ji byla povinna podat.

Rozhodování vlády

- Vláda rozhoduje **ve sboru**.
- K přijetí usnesení vlády je třeba souhlasu nadpoloviční **většiny všech jejích členů**.
- **Předseda vlády** organizuje činnost vlády, řídí její schůze, vystupuje jejím jménem a vykonává další činnosti, které jsou mu svěřeny Ústavou nebo jinými zákony.
- Předsedu vlády zastupuje místopředseda vlády nebo jiný pověřený člen vlády.

Nařízení vlády

- K provedení zákona a v jeho mezích je vláda oprávněna **vydávat nařízení**.
- Nařízení podepisuje předseda vlády a příslušný člen vlády.

Inkompabilita

Člen vlády **nesmí vykonávat činnosti**, jejichž povaha **odporuje výkonu jeho funkce**.

Podrobnosti stanoví zákon. (zákon o střetu zájmů č. 156/2006 Sb.)

Člen vlády nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu, v jehož čele není člen vlády je **veřejný funkcionář**.

Některá omezení

- Veřejný funkcionář nesmí být **provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydavatelem periodického tisku** ani společníkem, členem nebo ovládající osobou právnické osoby, která je provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydavatelem periodického tisku.
- Obchodní společnost, ve které veřejný funkcionář nebo jím ovládaná osoba vlastní podíl představující **alespoň 25 % účasti společníka** v obchodní společnosti, se nesmí účastnit zadávacích řízení podle zákona upravujícího zadávání **veřejných zakázek** jako účastník nebo poddodavatel, prostřednictvím kterého dodavatel prokazuje kvalifikaci.

Obecné pravidlo

Veřejný funkcionář je povinen zdržet se **každého jednání**, při kterém mohou jeho **osobní zájmy** ovlivnit výkon jeho funkce. Osobním zájmem se pro účely tohoto zákona rozumí takový zájem, který **přináší veřejnému funkcionáři, osobě blízké veřejného funkcionáře, právnické osobě ovládané veřejným funkcionářem nebo osobou blízkou veřejného funkcionáře zvýšení majetku, majetkového nebo jiného prospěchu, zamezení vzniku případného snížení majetkového nebo jiného prospěchu nebo jinou výhodu.**

Působnost ministerstev

- Ministerstva zabezpečují ve své působnosti úkoly související se **sjednáváním mezinárodních smluv**, s rozvojem mezistátních styků a mezinárodní spolupráce.
- **Zabezpečují ve své působnosti úkoly**, které vyplývají pro Českou republiku z mezinárodních smluv, jakož i z členství v mezinárodních organizacích

Státní zastupitelství

- **Státní zastupitelství** zastupuje veřejnou žalobu v trestním řízení; vykonává i další úkoly, stanoví-li tak zákon.

Další orgány státní moci

- **Česká národní banka** je ústřední bankou státu. Hlavním cílem její činnosti je péče o cenovou stabilitu; do její činnosti lze zasahovat pouze na základě zákona.
- **Nejvyšší kontrolní úřad** je nezávislý orgán. Vykonává kontrolu hospodaření se státním majetkem a plnění státního rozpočtu.
- Prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu jmenuje prezident republiky na návrh Poslanecké sněmovny.

Soudní moc

Soudní moc vykonávají **jménem republiky**
nezávislé soudy.

Každý se může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu.

Základní principy výkonu soudní moci

Nikdo nesmí být odňat svému **zákonnému soudci**.
Příslušnost soudu i soudce stanoví zákon.

Každý má právo, aby jeho věc byla projednána **veřejně**, bez **zbytečných průtahů** a v jeho **přítomnosti** a aby se mohl **vyjádřit** ke všem prováděným důkazům.

Veřejnost může být vyloučena jen v případech stanovených zákonem

Další zásady výkonu soudní moci

Každý má právo **odepřít výpověď**, jestliže by jí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobě blízké.

Každý má právo na **právní pomoc** v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení.

Všichni účastníci jsou si v **řízení rovni**.

Kdo prohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede jednání, má právo na tlumočníka

Zásady výkonu soudní moci

Jen **soud** rozhoduje o vině a trestu za trestné činy.

Každý, proti němuž je vedeno trestní řízení, je považován za nevinného, pokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu nebyla jeho vina vyslovena. (**presumce neviny**)

Obviněný má právo, aby mu byl poskytnut čas a možnost k přípravě obhajoby a aby se mohl hájit sám nebo prostřednictvím obhájce. (**právo na obhajobu**)

Obviněný má právo **odepřít výpověď**; tohoto práva nesmí být žádným způsobem zbaven.

Nikdo nemůže být trestně stíhán za čin, pro který již byl pravomocně odsouzen nebo zproštěn obžaloby. (**ne bis idem**)

Trestnost činu se posuzuje a trest se ukládá podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán. Pozdějšího zákona se použije, jestliže je to pro pachatele příznivější. (**zákaz retroaktivity**)

Přezkum správních rozhodnutí

Kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen rozhodnutím **orgánu veřejné správy**, může se obrátit na soud, aby přezkoumal zákonnost takového rozhodnutí, nestanoví-li zákon jinak. Z pravomoci soudu však nesmí být vyloučeno přezkoumávání rozhodnutí **týkajících se základních práv a svobod podle Listiny.**

Odpovědnost veřejné moci

Každý má právo na náhradu škody způsobené mu nezákonným rozhodnutím soudu, jiného státního orgánu či orgánu veřejné správy nebo nesprávným úředním postupem.

Stát odpovídá za škodu způsobenou při výkonu státní moci.

Územní samosprávné celky odpovídají za podmínek stanovených tímto zákonem za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci svěřené jim zákonem v rámci samostatné působnosti.

Stát a územní celky v samostatné působnosti hradí za podmínek stanovených zákonem též vzniklou nemajetkovou újmu.

Tresnost jednání

Jen zákon stanoví, které jednání je **trestným činem a jaký trest**, jakož i jaké jiné újmy na právech nebo majetku, lze za jeho spáchání uložit.

Nezávislost soudců

Soudci jsou při výkonu své funkce nezávislí. Jejich nestrannost **nesmí nikdo ohrožovat**.

Soudce nelze proti jeho vůli odvolat nebo přeložit k jinému soudu; výjimky vyplývající zejména z kárné odpovědnosti stanoví zákon.

Funkce soudce **není slučitelná** s funkcí prezidenta republiky, člena Parlamentu ani s jakoukoli funkcí ve veřejné správě; zákon stanoví, se kterými dalšími činnostmi je výkon soudcovské funkce neslučitelný.

Imunita soudce

Pro činy spáchané při výkonu funkce soudce nebo v souvislosti s výkonem této funkce lze soudce trestně stíhat nebo vzít do vazby jen se **souhlasem prezidenta republiky**

Povinnost soudce

Soudce je povinen vykonávat svědomitě svou funkci a při výkonu funkce a v občanském životě se zdržet všeho, co by mohlo narušit důstojnost soudcovské funkce nebo ohrozit důvěru v nezávislé, nestranné a spravedlivé rozhodování soudů.

Předpoklad výkonu funkce soudce

Soudce je jmenován **bez časového omezení**.

Ujímá se funkce složením **slibu**.

Musí:

1. být bezúhonný
2. vysokoškolské právnické vzdělání
3. absolvovat justiční praxi a složit justiční zkoušku,
4. věk minimálně 30 let
5. souhlas s ustavením za soudce a přidělením určitému soudu.

Složení soudů při rozhodování

Zákon stanoví případy, kdy soudci rozhodují v **senátu** a jaké je jeho složení. V ostatních případech rozhodují jako **samosoudci**.

Zákon může stanovit, ve kterých věcech a jakým způsobem se na rozhodování soudů podílejí vedle soudců i další občané – **přísedící**. Je volí zastupitelstva měst a obcí – bezúhonní občané starší 30 let.

Soustava soudů

Soustavu soudů tvoří:

Nejvyšší soud,

Nejvyšší správní soud,

vrchní,

krajské a

okresní soudy. Zákon může stanovit jejich jiné označení.

Působnost a organizaci soudů stanoví zákon.

Nejvyšší soud

Nejvyšší soud je vrcholným soudním orgánem ve věcech patřících do pravomoci soudů s výjimkou záležitostí, o nichž rozhoduje Ústavní soud nebo Nejvyšší správní soud

Obecné soudnictví (neexistují specializované soudy – např. Vojenské, správní, pracovní)

Vázanost zákonem

Soudce je při rozhodování vázán **zákonem** a mezinárodní smlouvou, která je součástí právního řádu; je oprávněn posoudit soulad **jiného právního předpisu se zákonem nebo s takovou mezinárodní smlouvou.**

Dojde-li soud k závěru, že **zákon**, jehož má být při řešení věci použito, je **v rozporu s ústavním pořádkem, předloží věc Ústavnímu soudu.**

Ústavní soud

Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti.

Ústavní soud se skládá z 15 soudců, kteří jsou jmenováni na dobu deseti let.

Soudce Ústavního soudu jmenuje prezident republiky se souhlasem Senátu.

Soudcem Ústavního soudu může být jmenován bezúhonný občan, který je volitelný do Senátu, má vysokoškolské právnické vzdělání a byl nejméně deset let činný v právnickém povolání.

Vznik funkce ústavního soudce

Složením **slibu do rukou prezidenta republiky** se soudce Ústavního soudu ujímá své funkce.

Slib soudce Ústavního soudu zní: „Slibuji na svou čest a svědomí, že budu chránit neporušitelnost přirozených práv člověka a práv občana, řídit se ústavními zákony a rozhodovat podle svého nejlepšího přesvědčení nezávisle a nestranně.“.

Odmítne-li soudce složit slib nebo složí-li slib s výhradou, hledí se na něho, jako by nebyl jmenován.

Imunita ústavního soudce

Soudce Ústavního soudu **nelze trestně stíhat bez souhlasu Senátu**. Odepře-li Senát souhlas, je trestní stíhání navždy vyloučeno.

Soudce Ústavního soudu lze zadržet jen, byl-li dopaden při spáchání trestného činu, anebo bezprostředně poté. Příslušný orgán je povinen zadržení ihned oznámit předsedovi Senátu. Nedá-li **předseda Senátu** do 24 hodin od zadržení souhlas k odevzdání zadrženého soudu, je příslušný orgán povinen ho propustit. Na své první následující schůzi Senát rozhodne o přípustnosti trestního stíhání s konečnou platností.

Soudce Ústavního soudu má právo odepřít svědectví o skutečnostech, které se dozvěděl v souvislosti s výkonem své funkce, a to i poté, kdy přestal být soudcem Ústavního soudu.

Věcná působnost I

- a) o zrušení zákonů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem,
- b) o zrušení jiných právních předpisů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem nebo zákonem,
- c) o ústavní stížnosti orgánů územní samosprávy proti nezákonnému zásahu státu,
- d) o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod,
- e) o opravném prostředku proti rozhodnutí ve věci ověření volby poslance nebo senátora,
- f) v pochybnostech o ztrátě volitelnosti a o neslučitelnosti výkonu funkcí poslance nebo senátora

Věcná působnost II

g) o ústavní žalobě Senátu proti prezidentu republiky (velezrada)

h) o tom, zda rozhodnutí o rozpuštění politické strany nebo jiné rozhodnutí týkající se činnosti politické strany je ve shodě s ústavními nebo jinými zákony,

ch) spory o rozsah kompetencí státních orgánů a orgánů územní samosprávy, nepřísluší-li podle zákona jinému orgánu ,

i) o opravném prostředku proti rozhodnutí prezidenta republiky, že referendum o přistoupení České republiky k Evropské unii nevyhlásí,

j) o tom, zda postup při provádění referenda o přistoupení České republiky k Evropské unii je v souladu s ústavním zákonem o referendu o přistoupení České republiky k Evropské unii a se zákonem vydaným k jeho provedení.

Omezení práva podat návrh k US

Zákon stanoví, kdo a za jakých podmínek je oprávněn podat návrh na zahájení řízení a další pravidla o řízení před Ústavním soudem.

Soudci Ústavního soudu jsou při svém rozhodování vázáni pouze ústavním pořádkem a zákonem

Návrh na zrušení zákona

1. prezident republiky
2. skupina nejméně 41 poslanců nebo nejméně 17 senátorů
3. senát US
4. za určitých podmínek vláda

Návrh na zrušení jiného právního předpisu

1. vláda
2. skupina nejméně 25 poslanců ne nejméně 10 senátorů
3. senát US

Vykonatelnost rozhodnutí US

Rozhodnutí Ústavního soudu je **vykonatelné, jakmile bylo vyhlášeno** způsobem stanoveným zákonem, pokud Ústavní soud o jeho vykonatelnosti **nerozhodl jinak**.

Vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu jsou **závazná pro všechny orgány i osoby**.

Rozhodnutí Ústavního soudu, kterým byl vysloven nesoulad mezinárodní smlouvy s ústavním pořádkem, **brání ratifikaci smlouvy do doby, než bude nesoulad odstraněn**.

Orgány Ústavního soudu

Předseda

Místopředsedové

Plénum (rušení právních předpisů, ustavní žaloba proti PR, soulad mezinárodní smlouvy s ústavním pořádkem, rozpuštění politické strany...)

Senáty

Soudce zpravodaj

Kárný senát

Nejvyšší kontrolní úřad

Ústavní vymezení NKÚ

1. Nejvyšší kontrolní úřad je nezávislý orgán. Vykonává kontrolu hospodaření se **státním majetkem a plnění státního rozpočtu.**
2. **Prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu jmenuje prezident republiky** na návrh Poslanecké sněmovny.
3. Postavení, působnost, organizační strukturu a další podrobnosti stanoví zákon č. 166/1993 Sb., o NKÚ

Působnost NKÚ

Úřad vykonává kontrolu:

- 1) hospodaření se **státním majetkem** a finančními prostředky vybíranými na základě zákona ve prospěch právnických osob s **výjimkou** prostředků vybíraných obcemi nebo kraji v jejich **samostatné působnosti**,
- 2) **státního závěrečného účtu**,
- 3) hospodaření s prostředky, poskytnutými České republice **ze zahraničí**, a s prostředky, za něž převzal **stát záruky**,
- 4) **vydávání a umořování státních cenných papírů**,
- 5) **zadávání státních zakázek**.

Kontrolované subjekty

NKÚ vykonává kontrolu u :

- 1. organizačních složek státu,**
- 2. právnických a fyzických osob,**
- 3. hospodaření ČNB v oblasti výdajů na pořízení majetku a výdajů na provoz ČNB.**

Kontrolní činnost

Při kontrole NKÚ prověřuje:

1. zda kontrolované činnosti jsou v souladu s **právními předpisy**,
2. přezkoumává jejich **věcnou a formální** správnost a
3. posuzuje, zda jsou **účelné, hospodárné a efektivní**.

Zjišťované skutečnosti podléhají kontrole NKÚ bez ohledu na druh a stupeň utajení.

Zpráva poslanecké sněmovně a senátu

NKÚ zpracovává a předkládá Poslanecké sněmovně stanovisko ke zprávě o **vývoji ekonomiky a plnění státního rozpočtu** a k návrhu **státního závěrečného účtu**, včetně seznamu kontrolních závěrů, které byly podkladem pro toto stanovisko.

NKÚ na vyžádání Poslanecké sněmovny nebo Senátu a jejich orgánů zpracuje v dohodnutém termínu **stanovisko k návrhům právních předpisů**, týkajících se rozpočtového hospodaření, účetnictví, státní statistiky a výkonu kontrolní, dozorové a inspekční činnosti.

NKÚ na vyžádání Poslanecké sněmovny nebo Senátu a jejich orgánů zpracuje v dohodnutém termínu **stanovisko k návrhům právních předpisů**, týkajících se rozpočtového hospodaření, účetnictví, státní statistiky a výkonu kontrolní, dozorové a inspekční činnosti.

Orgány NKÚ

Orgány NKÚ jsou:

1. prezident,
2. viceprezident,
3. Kolegium,
4. senáty a
5. Kárná komora.

Prezident NKÚ

Prezident NKÚ řídí NKÚ a jedná jeho jménem navenek, předsedá Kolegiu NKÚ a Kárné komoře NKÚ.

Viceprezident NKÚ zastupuje prezidenta NKÚ

Členové NKÚ

Poslanecká sněmovna volí **15 členů NKÚ** na návrh **prezidenta NKÚ**

Člen Úřadu vykonává kontrolu, řídí kontrolní činnost a vypracovává kontrolní závěry podle plánu kontrolní činnosti, účastní se činnosti senátů Úřadu a Kolegia Úřadu.

Člen Úřadu, který vypracovává kontrolní závěr, rozhoduje o námitce podjatosti, pokud ji vznesla kontrolovaná osoba proti kontrolorovi.

Prezident NKÚ, viceprezident NKÚ a členové NKÚ tvoří kolegium NKÚ, celkem kolegium tvoří 17 členů

Stanovisko kontrolované osoby

Kontrolovaná osoba, případně zodpovědné ministerstvo, zpracuje jako podklad pro jednání vlády stanovisko ke kontrolnímu závěru, v němž navrhne opatření k nápravě nedostatků zjištěných kontrolní akcí NKÚ.

Publikace

Všechny schválené kontrolní závěry:

1. zveřejňuje prezident NKÚ ve Věstníku NKÚ a
2. zasílá je Poslanecké sněmovně, Senátu a vládě.

Senáty NKÚ

Senáty NKÚ jsou kolektivní orgány složené ze tří a více členů NKÚ.

Rozhodují hlasováním za účasti všech svých členů; rozhodnutí je přijato, vyjádří-li s ním souhlas nadpoloviční počet členů senátu NKÚ.

Jednání senátů NKÚ se řídí jednacím řádem, který zejména obsahuje formu rozhodování, způsob hlasování a způsob zveřejnění opačného názoru.

Výsledek kontrolní činnosti

Výsledkem kontrolní činnosti NKÚ jsou **kontrolní závěry**.

Kontrolním závěrem se rozumí písemná zpráva obsahující shrnutí a vyhodnocení skutečností zjištěných při kontrole podle zákona

Kontrolní protokol

O kontrole se pořizuje kontrolní protokol, který obsahuje zejména popis zjištěných skutečností s uvedením nedostatků a označení ustanovení právních předpisů, které byly porušeny.

Povinností kontrolujících je seznámit kontrolované osoby s obsahem kontrolního protokolu a předat jim jeho stejnopis.

Proti kontrolnímu protokolu může kontrolovaná osoba podat námitky vedoucímu skupiny kontrolujících, a to ve lhůtě pěti pracovních dnů ode dne seznámení s kontrolním protokolem, nestanoví-li kontrolující lhůtu delší. Námitky je

Kontrolní závěr

Kontrolní závěr vypracovává člen NKÚ, který danou kontrolu řídí. Obvykle s ním spolupracují dva kontroloři. Zpracování kontrolního závěru trvá v průměru 12 týdnů.

Návrh kontrolního závěru

Na základě zjištění z kontroly vypracuje člen NKÚ, který danou kontrolu řídí, ve spolupráci s gestorem kontroly návrh kontrolního závěru.

Kontrolní závěr shrnuje, vyhodnocuje a zobecňuje poznatky, které kontroloři během kontroly shromáždili.

Návrh kontrolního závěru prochází připomínkovým řízením, v jehož rámci se k němu vyjadřují jednotlivé odbory kontrolní sekce i ostatní členové Kolegia a právní odbor NKÚ. Jejich připomínky musí vypořádat člen řídící danou kontrolu.

Kontrolní závěr

Návrh kontrolního závěru, který prošel připomínkovým řízením, projedná Kolegium NKÚ, které rozhoduje o jeho schválení.

Ke schválení kontrolního závěru je nezbytné získat **nadpoloviční většinu hlasů** ze sedmnáctičlenného Kolegia NKÚ, tvořeného patnácti členy NKÚ, prezidentem a viceprezidentem NKÚ.

Kontrolní závěr je na rozdíl od kontrolních protokolů **veřejný**. Neexistuje vůči němu opravný prostředek.

~~NKÚ je orgánem nalézacím, neukládá tedy~~

Samospráva

Samostanost, samosprávnost a nezávislost územní samosprávy na moci výkonné je garantována Ústavou.

Česká republika se člení na:

obce, které jsou **základními** územními samosprávnými celky (celkem 6.244) , a **kraje**, které jsou **vyššími** územními samosprávnými celky (celkem 14).

Obsah samosprávy

1. **ekonomická** – např. vlastní rozpočet, hospodaření s vlastním majetkem, zakládání právnických osob,
2. **sociální** – např. zakládání škol, zdravotnických zařízení, pečovatelských a kulturních zařízení,
3. **politická** – např. slučování a rozdělování na základě místního referenda,
4. **normotvorná** - vydávání obecně závazných vyhlášek
5. **správní** – organizace života,

Právo na samosprávu

Územní samosprávné celky jsou územními **společenstvími občanů**, která mají právo na **samosprávu**.

Obec je vždy součástí vyššího územního samosprávného celku.

Vytvořit nebo zrušit vyšší územní samosprávný celek lze jen ústavním zákonem.

Záruka smosprávy

Obec i kraj je samostatně spravována zastupitelstvem.

Územní samosprávné celky jsou veřejnoprávními korporacemi, které mohou mít vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu.

V právních vztazích vystupují svým jménem a nese odpovědnost z toho vyplývající

Stát může zasahovat do činnosti územních samosprávných celků, jen vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem stanoveným zákonem

Složení zastupitelstva

Zastupitelstvo je **vrcholným orgánem** samosprávy.

Členové zastupitelstev jsou voleni tajným hlasováním na základě **všeobecného, rovného a přímého volebního práva podle zásad poměrného zastoupení**

Funkční období zastupitelstva je **čtyřleté**.

Právo volit do obecního zastupitelstva

Právo volit do zastupitelstva obce má občan obce za předpokladu, že jde o **státního občana České republiky**, který alespoň v den voleb dosáhl věku nejméně **18 let a je v den voleb v této obci, přihlášen k trvalému pobytu**, a dále **státní občan jiného státu**, který v den voleb dosáhl věku nejméně 18 let, je v den voleb v této obci přihlášen k trvalému pobytu a jemuž právo volit **přiznává mezinárodní úmluva, kterou je Česká republika vázána**

Právo být volen do obecního zastupitelstva

Právo být volen má každý, **kdo má právo volit.**

Právo volit do zastupitelstva kraje

Právo volit do zastupitelstva kraje **má státní občan České republiky**, který alespoň ve druhý den voleb dosáhl věku nejméně 18 let a je přihlášen k **trvalému pobytu v obci, která náleží do územního obvodu kraje.**

Právo být volen do zastupitelstva kraje

Členem zastupitelstva kraje může být zvolen každý volič.

Působnost zastupitelstva

Působnost zastupitelstev může být stanovena jen zákonem.

Zastupitelstvo obce rozhoduje ve věcech samosprávy, pokud nejsou zákonem svěřeny zastupitelstvu kraje.

Zastupitelstva mohou v mezích své působnosti vydávat **obecně závazné vyhlášky**

Orgány samosprávy

1. zastupiteľstvo

2. primátor, starosta, hejtman – je volen zastupiteľstvom

3. obecní (městská) krajská rada – výkonný orgán v samostatné působnosti – je volena zastupiteľstvom

3. obecní (městský) úřad, magistrát, krajský úřad

Bezpečnost země

Zajištění:

1. svrchovanosti,
2. územní celistvosti České republiky,
3. ochrana jejích demokratických základů,
4. ochrana životů, zdraví
5. majetkových hodnot

je základní povinností státu

Ohrožení bezpečnosti nebo plnění spojeneckých závazků

Může být vyhlášen podle intenzity, územního rozsahu a charakteru situace:

nouzový stav,
stav ohrožení státu nebo
válečný stav.

Nouzový stav a stav ohrožení státu se vyhláší pro omezené nebo pro celé území státu, válečný stav se vyhláší pro celé území státu.

Nouzový stav

Vláda může vyhlásit nouzový stav v případě živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost.

Nouzový stav **nemůže být vyhlášen z důvodu stávky** vedené na ochranu práv a oprávněných hospodářských a sociálních zájmů.

Je-li nebezpečí z prodlení, může vyhlásit nouzový stav **předseda vlády**. Jeho rozhodnutí vláda **do 24 hodin od vyhlášení schválí nebo zruší**.

Vláda o vyhlášení nouzového stavu neprodleně informuje **Poslaneckou sněmovnu**, která může vyhlášení zrušit.

Rozsah nouzového stavu

Nouzový stav se může vyhlásit jen **s uvedením důvodů na určitou dobu a pro určité území**. Současně s vyhlášením nouzového stavu **musí vláda vymezit, která práva stanovená ve zvláštním zákoně a v jakém rozsahu se v souladu s Listinou základních práv a svobod omezují a které povinnosti a v jakém rozsahu se ukládají**.

Nouzový stav se může vyhlásit **nejdéle na dobu 30 dnů**. Uvedená doba se může **prodloužit jen po předchozím souhlasu Poslanecké sněmovny**.

Nouzový stav končí uplynutím doby, na kterou byl vyhlášen, pokud vláda nebo Poslanecká sněmovna nerozhodnou o jeho zrušení před uplynutím této doby.

Ohrožení státu

Parlament může na **návrh vlády** vyhlásit **stav ohrožení státu**, je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy.

K přijetí usnesení o vyhlášení stavu ohrožení státu je třeba souhlasu **nadpoloviční většiny všech poslanců** a souhlasu **nadpoloviční většiny všech senátorů**.

Válečný stav

Parlament rozhoduje o vyhlášení válečného stavu jen,

1. je-li Česká republika napadena, nebo
2. je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení.

K přijetí usnesení o vyhlášení válečného stavu je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a nadpoloviční většiny všech senátorů.

Legislativní proces ve stavu ohrožení státu nebo válečného stavu

Vláda může požadovat, aby Parlament projednal vládní návrh zákona ve **zkráceném jednání**.

O takovém návrhu se Poslanecká sněmovna usnese do **72 hodin** od jeho podání a Senát **do 24 hodin** od jeho postoupení Poslaneckou sněmovnou. Jestliže se Senát v této lhůtě nevyjádří, platí, že je návrh zákona přijat.

Prezident republiky nemá právo vracet zákon přijatý ve zkráceném jednání.

Ve zkráceném jednání nemůže vláda předložit návrh **ústavního zákona**.

Bezpečnostní rada státu

Bezpečnostní radu státu tvoří **předseda vlády a další členové vlády podle rozhodnutí vlády.**

Bezpečnostní rada státu v rozsahu pověření, které stanovila vláda, připravuje vládě návrhy opatření k zajišťování bezpečnosti České republiky.

Prezident republiky má právo **účastnit se** schůzí Bezpečnostní rady státu, **vyžadovat od ní a jejích členů zprávy a projednávat s ní nebo s jejími členy otázky, které patří do jejich působnosti.**

Vláda v době míru

- a) **vyhodnocuje** rizika ohrožení státu, která mohou být příčinou ozbrojeného konfliktu, a **činí nezbytná opatření** ke snížení, popřípadě vyloučení těchto rizik,
- b) schvaluje **strategickou koncepci obrany státu**,
- c) řídí plánování obrany státu,
- d) rozhoduje o základních opatřeních přípravy státu k obraně a jejím organizování,
- e) schvaluje **koncepci mobilizace ozbrojených sil**,
- f) schvaluje **koncepci přípravy občanů k obraně státu**,
- g) rozhoduje o dalších nepředvídatelných úkolech nezbytných k zajišťování obrany státu.a

Vláda za stavu ohrožení státu

- a) **vyhodnocuje mezinárodní vztahy a rozhoduje o realizaci opatření** k odvrácení ozbrojeného konfliktu a ke zvýšení připravenosti k obraně státu,
- b) rozhoduje o opatřeních účinnému **fungování systému obrany státu**,
- c) rozhoduje o prioritách plnění úkolů, které souvisejí se zajišťováním obrany státu,
- d) rozhoduje o **opatřeních potřebných pro vedení války** ,
- e) k plnění úkolů při zajišťování obrany státu využívá **Ústřední krizový štáb** zřízený podle zvláštního právního předpisu.

Ministerstvo vnitra

Je ústředním orgánem státní správy pro vnitřní věci, zejména pro

- a) veřejný pořádek a další věci vnitřního pořádku a bezpečnosti ve vymezeném rozsahu,
- b) **krizové řízení, civilní nouzové plánování, ochranu obyvatelstva a integrovaný záchranný systém ,**

Ministerstvo obrany

je ústředním orgánem státní správy pro obranu země:

- a) se podílí na zpracování návrhu vojenské obranné politiky státu,
- b) navrhuje potřebná opatření k zajištění obrany státu vládě České republiky, Radě obrany České republiky a Prezidentu republiky,
- c) koordinuje činnost ústředních orgánů, správních orgánů a orgánů samosprávy a právnických osob důležitých pro obranu státu při přípravě k obraně,

Ministerstvo obrany dále

organizuje a provádí opatření:

- a) k **mobilizaci** Armády České republiky, k vedení evidence občanů podléhajících branné povinnosti
- b) k **vedení evidence věcných prostředků**, které budou za branné pohotovosti poskytnuty pro potřeby Armády České republiky,
- c) **povolává občany České republiky k plnění branné povinnosti.**

Plán obrany státu

Základní plánovací dokument pro řízení a organizaci zajišťování obrany státu.

Jeho návrh, jakož i jeho aktualizaci zpracovává
Ministerstvo obrany a

předkládá je vládě ke schválení

Obsah plánu obrany státu (zejména)

- a) plány činností státu při zajišťování obrany České republiky před vnějším napadením, nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení,
- b) přehled sil a prostředků a plán jejich doplňování,
- c) plán hospodářské mobilizace,
- d) plán nezbytných dodávek,
- e) plán operační přípravy státního území,
- f) manuál systému reakce na krize

Povinnost subjektů veřejné moci

Ministerstva, další ústřední správní úřady, Česká národní banka, Český telekomunikační úřad a krajské úřady zpracovávají za oblast své působnosti **podklady pro tvorbu plánu obrany**, pro splnění úkolů **v míru, za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu**, požadavky na určení **věcných prostředků** a požadavky na určení **osob k pracovní povinnosti** nebo pracovní výpomoci za stavu **ohrožení státu nebo válečného stav**

Ministerstvo obrany je oprávněno

Vyžadovat **za účelem**:

- a) **plánování obrany státu,**
- b) **zajištění mobilizace**

od příslušných ministerstev, jiných správních úřadů a obcí **podkladové materiály**; ministerstva, jiné správní úřady a obce jsou povinny požadavkům vyhovět,

Krajské úřady

- a) vyhodnocují **objekty**, které za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu mohou být **napadeny**, a navrhují vládě, cestou ministerstva, způsob jejich ochrany;
- b) stanovují a realizují **opatření k zabezpečení mobilizace ozbrojených sil podle rozhodnutí ministerstva** a plní další nezbytná opatření k obraně státu,
- c) **řídí evakuaci obyvatel a zabezpečují jejich nezbytné životní potřeby,**

Povinnost právnických osob součinnosti

Právnické osoby jsou povinny poskytovat podle rozhodnutí:

- a) **obecního úřadu obce s rozšířenou působností
nebo na**
- b) **výzvu územní vojenské správy**

určené **věcné prostředky** pro potřeby zajišťování obrany státu, které vlastní.

Povinnost právnických osob strpět

- a) činnosti spojené s **výběrem, evidencí, určením a dodáváním věcných prostředků** pro potřeby zajišťování obrany státu nebo **s jejich kontrolou**,
- b) **vstup pověřených zaměstnanců** obce s rozšířenou působností zařazených do obecního úřadu , ministerstva a jiných správních úřadů, pokud o věcné prostředky požádaly, do svých objektů,
- c) **uposlechnout výzvy** k dodání věcných prostředků k prověření opatření pro zabezpečení obrany státu

Povinnost právnických osob oznamovací

- a) bezodkladně oznamovat příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností **podstatné změny** určených věcných prostředků, které mají význam pro jejich využitelnost,
- b) **poskytovat na žádost příslušných správních úřadů údaje a informace** v nezbytně nutném rozsahu pro potřeby přípravy a realizace opatření v zájmu zajišťování obrany státu.

Povinnost fyzických osob

Fyzické osoby, pokud jde o věcné prostředky, mají stejné povinnosti, jaké mají právnické osoby.

Nevyužívá-li fyzická osoba své obydlí pro podnikání nebo provozování jiné hospodářské činnosti, mohou pověřené pracovníci vstupovat do jejího obydlí jen s jejím souhlasem, a to za účelem výběru, evidence, určení a dodání věcných prostředků nebo jejich kontroly.

Věcné státní prostředky určené k obraně

Za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu stát zajišťuje obranu především **vlastními věcnými prostředky.**

Věcné jiné prostředky k obraně

Nepostačují-li věcné prostředky státu, může
obecní úřad obce s rozšířenou působností :

- a) **právnícké nebo**
- b) **fyzické osobě,**

která má věcné prostředky potřebné k zajišťování
obranu státu **uložit povinnost tyto prostředky pro
obranu státu poskytnout.**

Povinnost poskytnout věcné prostředky

Na základě rozhodnutí příslušného obecního úřadu obce s rozšířenou působností je **vlastník** věcných prostředků povinen tyto věcné prostředky:

- a) **odevzdat nebo**
- b) **poskytnout a**
- c) **strpět, aby s nimi bylo naloženo určeným způsobem.**

Rozhodování OÚ s rozšířenou působností

- povinnosti poskytnout věcné prostředky **ve prospěch zajišťování obrany státu** rozhoduje příslušný **obecní úřad obce s rozšířenou působností** **dodávacím příkazem**,
- povinnosti poskytnout věcné prostředky pro **potřeby ozbrojených sil** rozhoduje příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností v souladu s **návrhem příslušné územní vojenské správy**.

Obsah dodávacího příkazu

- a) část "A. Rozhodnutí o dodání věcného prostředku"
- b) část "B. Výzva k dodání věcného prostředku"
- c) část "C. Potvrzení o doručení výzvy k dodání věcného prostředku"

Rozhodnutí o dodání věcného prostředku

obsahuje zejména:

- a) název a identifikační údaje věcného prostředku, údaje o vlastníkovi věcného prostředku,
- b) osobní údaje o osobě odpovědné za dodání věcného prostředku, kterou vlastník určí, poučení, a
- c) označení správního úřadu, který je vydal,

Výzva k dodání věcného prostředku

obsahuje zejména:

- a) způsob,
- b) místo a
- c) dobu předání věcného prostředku,
- d) poučení a označení správního úřadu, který výzvu učinil

Potvrzení o doručení výzvy k dodání věcného prostředku

obsahuje zejména:

- a) název a identifikační údaje **věcného prostředku**, na který byl dodávací příkaz vydán,
- b) údaje o **vlastníkovi** věcného prostředku,
- c) údaje o doručení dodávacího příkazu **potvrzené podpisem vlastníka nebo osoby odpovědné za doručení výzvy**

Osvobození od povinnosti poskytnout prostředky

- a) osvobozeny obce, subjekty hospodářské mobilizace a zdravotnická záchranná služba,
- b) fyzické osoby se zdravotním postižením 3 v takovém rozsahu, aby poskytnutí věcných prostředků nezpůsobilo újmu na jejich zdraví
- c) zastupitelské úřady s výsadami a imunitami.
- d) Obecní úřad obce s rozšířenou působností může zprostit fyzické osoby povinnosti poskytnout věcné prostředky, byla-li by ohrožena výživa vlastníka věcného prostředku nebo bylo-li by ohroženo plnění vyživovací povinnosti vlastníka věcného prostředku

Vrácení věcných prostředků

Poskytnuté věcné prostředky se **bezprostředně po zániku důvodů, pro které byly poskytnuty, vrátí vlastníkovi.**

K převzetí věcného prostředku za účelem jeho vrácení obecní úřad obce s rozšířenou působností **písemně vyzve vlastníka věcného prostředku.**

Nepřihlásí-li se vlastník o vydání věcného prostředku **do 12 měsíců ode dne doručení písemné výzvy obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností , prodá se věcný prostředek ve veřejné dražbě**

Výtěžek z dražby se použije k úhradě nákladů za dražbu a úschovu věcného prostředku; zbytek výtěžku náleží vlastníkovi.

Pracovní povinnost uložena rozhodnutím

Pracovní povinnost:

- a) za stavu ohrožení státu nebo
- b) za válečného stavu
- c) nouzovém stavu může být uložena fyzickým osobám.

Toto oprávnění mají vláda a hejtman

Pracovní povinnost se vykonává zejména v těch oborech práce, které jsou nevyhnutelné k zajišťování životně důležitých funkcí státu nebo k zabezpečení ozbrojených sil.

Pracovní povinnost ze zákona

Dnem vyhlášení stavu **ohrožení státu** **nebo válečného stavu** mají **pracovní povinnost podle tohoto zákona fyzické osoby**, které po stanovenou týdenní pracovní dobu vykonávají práci na základě pracovního poměru k orgánům státu, uvedeným v zákoně (např. Kancelář Prezidenta republiky, Úřad vlády)

Ozbrojené síly

Ozbrojené síly se člení:

- a) Na Armádu,
- b) Vojenskou kancelář prezidenta republiky a
- c) Hradní stráž.

Ozbrojené síly tvoří **vojáci v činné službě v služebněprávním vztahu-profesionální armáda**

V ozbrojených silách se uplatňují vztahy nadřízenosti a podřízenosti.

Omezení sdružovacího práva v ozbrojených silách

Politické strany a politická hnutí nelze v ozbrojených silách:

- a) zakládat ani
- b) zřizovat jejich organizační jednotky.

Politické strany a politická hnutí nemohou v ozbrojených silách působit.

Prezident republiky jako vrchní velitel ozbrojených sil

- a) schvaluje **základní vojenské řády**,
- b) jmenuje a odvolává náčelníka **Vojenské kanceláře prezidenta republiky**,
- c) propůjčuje čestné nebo historické názvy **vojenským útvarům**, vojenským zařízením a vojenským záchranným útvarům,
- d) propůjčuje bojové prapory vojenským útvarům, vojenským zařízením a vojenským záchranným útvarům

Vláda

Vláda na návrh ministra

- a) schvaluje **operační plány použití ozbrojených sil** pro stav **ohrožení státu a pro válečný stav**,
- b) schvaluje **strukturu armády**,
- c) stanoví **celkové počty** vojáků ozbrojených sil; jde-li o počty vojáků Vojenské kanceláře prezidenta republiky a Hradní stráž, předkládá návrh ministr v dohodě s náčelníkem Vojenské kanceláře prezidenta republiky,
- d) **schvaluje koncepci výstavby armády**

Ministerstvo obrany

- a) stanoví a realizuje opatření k rozvoji armády,
- b) zřizuje a ruší vojenské útvary, vojenská zařízení a vojenské záchranné útvary,
- c) provádí kontrolu armády,
- d) provádí státní odborný dozor
- e) zřizuje vojenská vyznamenání.

Náčelní Vojenské kanceláře

- a) **jmenuje a odvolává** velitele Hradní stráže,
- b) má vůči vojákům Vojenské kanceláře prezidenta republiky a vojákům Hradní stráže **oprávnění jako ministr**
- c) **Hradní stráž je podřízena** náčelníkovi Vojenské kanceláře prezidenta republiky.

Úkoly Hradní stráže

Hradní stráž:

- a) provádí **vnější ostrahu** areálu **Pražského hradu**, zabezpečuje jeho obranu a provádí vnější ostrahu a obranu objektů, které jsou dočasným sídlem Prezidenta republiky a jeho hostů,
- b) organizuje a zajišťuje **vojenské pocty**, zejména při oficiálních návštěvách představitelů jiných států a při přijetí vedoucích zastupitelských misí u Prezidenta republiky.
- c) Hradní stráž nesmí být použita k plnění jiných úkolů, bez souhlasu Prezidenta republiky.

Základní úkoly armády

- 1) Základním úkolem ozbrojených sil je připravovat se k obraně České republiky a bránit ji proti vnějšímu napadení.
- (2) Ozbrojené síly plní též úkoly, které vyplývají z mezinárodních smluvních závazků České republiky o společné obraně proti napadení.
- (3) Další úkoly armády, Vojenské kanceláře prezidenta republiky a Hradní stráž jsou stanoveny zákonem

Mezinárodní spolupráce

Ozbrojené síly spolupracují s cizími ozbrojenými silami na základě mezinárodních smluv.

Ozbrojené síly se podílejí na činnostech ve prospěch míru a bezpečnosti, a to zejména účastí na operacích na podporu a udržení míru, záchranných a humanitárních akcích; do těchto operací a akcí se mohou vojáci z povolání vysílat i jako jednotlivci.

Ozbrojené síly se mohou zúčastňovat vojenských cvičení spolu s cizími ozbrojenými silami na území České republiky nebo v zahraničí.

Pravomoc vlády

Vláda rozhoduje o vyslání ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky a o pobytu ozbrojených sil jiných států na území České republiky, a to nejdéle na dobu 60 dnů, jde-li o:

- a) plnění závazků z mezinárodních smluv o společné obraně proti napadení,
- b) účast na mírových operacích podle rozhodnutí mezinárodní organizace, jíž je Česká republika členem, a to se souhlasem přijímajícího státu,
- c) účast na záchranných pracích při živelních pohromách, průmyslových nebo ekologických haváriích.

Mezinárodní mise

ISAF – International Security Assistance Force od roku 2001 – Afganistán,

ATHEA – Bosna a Hercegovina

Operace **MNF** – Irák (Vojenští policisté vystřídali v prosinci 2003 – 7. polní nemocnici)

JOINT ENTERPRISE - Kosovo

ISAF (bezpečnost)

International Security Assistance Force

Mise ISAF zahrnuje

Bezpečnost

ISAF a Afghaňští vojáci spolupracují s civilisty

Vedení operace pro bezpečnost a stabilitu

Podpora Afgáňské národní armády

Podpora Afgáňské národní policie

Odzbrojení nelegálních ozbrojených skupin

Vedení skladů zbraní

ISAF obnova a rekonstrukce

Vedení po operční pomoci

Rekonstrukce a rozvoj

Zajišťování bezpečnosti dovolující rekonstrukci

Humanitární pomoc

Vládnutí

Zabraňování drogám

Althea

Vnější akce EU, projekt společné bezpečnosti a zahraniční politiky . Cílem je stabilita a podpora integračního procesu Bosny a Hercegoviny

Multinational Force

(MNF - Iraqi Freedom) a Výcviková mise NATO v Iráku (NATO Training Mission-Iraq, NTM-I).

Na Velitelství **NATO Training Mission-Iraq** byla ČR zastoupena **dvěma důstojníky a jedním praporčíkem**.

MNF působily v Iráku od března 2003, kdy byla zahájena operace Irácká svoboda (IRAQI FREEDOM). Hlavním úkolem MNF v Iráku **byla stabilizace bezpečnostní situace, obnova bezpečnostního sektoru a základních správních funkcí země**. Mandát pro působení MNF na území Iráku poskytovala rezoluce RB OSN č. 1637 ze dne 8. listopadu 2005.

Zákaz zneužití ozbrojených sil

Ozbrojené síly nelze použít k **přímému zásahu** proti účastníkům stávky vedené na ochranu práv a oprávněných hospodářských a sociálních zájmů zaměstnanců.

Armáda

Armáda je základem ozbrojených sil a organizačně se člení na:

- a) vojenské útvary,
- b) vojenská zařízení a
- c) vojenské záchranné útvary, které se mohou slučovat do větších organizačních celků

Branná povinnost

Branná povinnost je povinnost státního občana České republiky **plnit úkoly ozbrojených sil České republiky**; zahrnuje povinnost občana:

- a) podrobit se **odvodnímu řízení**,
- b) vykonávat **vojenskou činnou službu** a
- c) plnit další povinnosti stanovené tímto zákonem.

Trvání branné povinnosti

- 1) Branná povinnost vzniká občanovi dnem následujícím po dni, **v němž dosáhne věku 18 let, a zaniká dnem dosažení věku 60 let.** Občan brannou povinností plní **za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, pokud zákon nestanoví jinak.**
- 2) Voják z povolání **starší 60 let má brannou povinnost do dne propuštění ze služebního poměru** podle zvláštního právního předpisu

Výhrada svědomí a náboženského vyznání

Voják v záloze **může odmítnout vykonávat mimořádnou službu z důvodu svědomí nebo náboženského vyznání:**

- a) do 15 dnů ode dne předání rozhodnutí o schopnosti občana vykonávat vojenskou činnou službu vydaného při odvodním řízení,
- b) do 15 dnů ode dne účinnosti vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu.
- c) Odůvodněné prohlášení o odmítnutí výkonu mimořádné služby se podává písemně příslušnému krajskému vojenskému velitelství.

Vojenská činnost

Vojenskou činnou službou mimo stav ohrožení státu nebo mimo válečný stav je služba vojáka z povolání ve služebním poměru a vojenské cvičení nebo výjimečné vojenské cvičení.

Vojenskou činnou službou za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu je mimořádná služba.

Dnem právní moci rozhodnutí o schopnosti občana vykonávat vojenskou činnou službu vydaným při odvodním řízení se občan stává vojákem. Voják je povinen vojenskou činnou službu včas nastoupit a osobně vykonávat.

Policie České republiky

Policie České republiky je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor.

Policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku, a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropské unie nebo mezinárodními smlouvami

Organizace policie

Policie je podřízena ministerstvu vnitra.

Ministerstvo vytváří podmínky pro plnění úkolů policie.

Policejní prezident odpovídá za činnost policie ministrově.

Policie působí na území České republiky, nestanoví-li tento zákon nebo jiný právní předpis jinak.

Úkoly policie

Úkoly policie vykonávají **příslušníci policie a zaměstnanci zařazení v policii.**

Ministr vnitra může povolat policisty k plnění úkolů:

- a) Ministerstva vnitra (dále jen „ministerstvo“),
- b) v Policejní akademii České republiky, nebo
- c) ve škole anebo školském zařízení, které nejsou organizační částí policie.

Úkoly policisty

Policista a zaměstnanec policie jsou při plnění úkolů policie povinni:

- a) dodržovat pravidla zdvořilosti a
- b) dbát cti, vážnosti a
- c) důstojnosti osob i své vlastní.

Zvláštní úkoly policie

Policie plní rovněž **úkoly při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku**, které jí ukládají příslušné orgány obcí za podmínek stanovených zvláštními předpis

Iniciativa

V případě **ohrožení nebo porušení vnitřního pořádku a bezpečnosti**, jehož odstranění spadá do úkolů policie, je policista ve službě nebo zaměstnanec policie v pracovní době povinen provést úkon v rámci své pravomoci nebo přijmout jiné opatření, aby ohrožení nebo porušení odstranil.

Policista má povinnost i **v době mimo službu, je-li bezprostředně ohrožen život, zdraví nebo svoboda osob anebo majetek nebo došlo-li k útoku na tyto hodnoty**

Přiměřenost postupu

Policista a zaměstnanec policie jsou povinni

a) dbát, aby žádné osobě v důsledku jejich postupu

nevznikla bezdůvodná újma,

b) dbát, aby jejich rozhodnutím neprovést úkon nevznikla osobám, jejichž bezpečnost je ohrožena, bezdůvodná újma,

c) postupovat tak, aby případný zásah do práv a svobod osob, vůči nimž směřuje úkon, nebo osob nezúčastněných nepřekročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného úkonem

Povinnost prokázat totožnost

Při provádění úkonu je policista povinen prokázat svou příslušnost k policii:

- a) služebním stejnokrojem,
- b) služebním průkazem nebo odznakem policie, na kterých musí být zřetelně viditelné identifikační číslo

Podle povahy nebo okolností úkonu může policista prokázat svou příslušnost k policii ústním prohlášením „policie“;

Poučovací povinnost

Policista je **povinen před provedením úkonu poučit osobu dotčenou úkonem** o právních důvodech provedení úkonu, a jde-li o úkon spojený se zásahem do práv nebo svobod osoby, také o jejích právech a povinnostech.

Pokud poučení **brání povaha a okolnosti úkonu, poučí nebo zajistí toto poučení ihned, jakmile to okolnosti dovolí.**

Spolupráce

Policie při plnění svých úkolů spolupracuje:

- a) s ozbrojenými silami,
- b) bezpečnostními sbory,
- c) dalšími orgány veřejné správy,
- d) právníckými a
- e) fyzickými osobami.

Povinnost součinnosti

Policista je v rozsahu potřebném pro splnění konkrétního úkolu policie oprávněn **požadovat od orgánů a osob věcnou a osobní pomoc, zejména potřebné podklady a informace včetně osobních údajů.** Tyto orgány a osoby jsou povinny požadovanou pomoc poskytnout; nemusí tak učinit, brání-li jim v tom zákonná nebo státem uznaná povinnost mlčenlivosti anebo plnění jiné zákonné povinnosti.

Fyzická osoba tak nemusí dále učinit, pokud by poskytnutím pomoci vystavila vážnému ohrožení sebe nebo osobu blízkou.

Činnost policie v rámci IZS

Policie jako základní **složka integrovaného záchranného systému vykonává v místě provádění záchranných a likvidačních prací úkoly podle zákona.**

Policista nebo útvar policie se podílí na provádění záchranných a likvidačních prací včetně letecké podpory integrovaného záchranného systému a letecké podpory v krizových situacích,

- a) jsou-li k tomu vycvičeni a vybaveni,
- b) je-li to nezbytné pro záchranu života, zdraví nebo majetku a
- c) jsou-li k tomu určeni policejním prezidentem

Vojenská policie

Vojenská policie plní úkoly:

- a) policejní ochrany ozbrojených sil,
- b) vojenských objektů,
- c) vojenského materiálu a ostatního majetku státu, s nímž hospodaří Ministerstvo obrany.

Vojenským policistou může být pouze voják z povolání

Působnost vojenské policie

Vojenská policie působí vůči :

- a) **vojákům v činné službě,**
- b) **osobám, které se nacházejí ve vojenských objektech a v prostoru, kde probíhají vojenské akce,**
- c) **a dále vůči osobám, které páchají trestnou činnost či přestupky spolu s vojáky nebo proti vojenským objektům, vojenskému materiálu nebo ostatnímu majetku státu, s nímž hospodaří Ministerstvo obrany .**

Základní úkoly vojenské policie

Vojenská policie:

- a) se podílí na zabezpečování kázně a pořádku **ve vojenských objektech,**
- b) se podílí na zabezpečování **kázně a pořádku vojáky na veřejnosti,**
- c) **odhaluje trestné činy** a zjišťuje jejich pachatele a činí opatření k předcházení trestné činnosti,,
- d) **působí v řízení o trestných činech jako policejní orgán a šetří přestupky vojáků**

Organizační struktura vojenské policie

Organizační strukturu **Vojenské policie stanoví ministr obrany po projednání v příslušném výboru Poslanecké sněmovny**

V čele Vojenské policie stojí náčelník Vojenské policie, kterého jmenuje a odvolává ministr obrany po projednání ve výboru Poslanecké sněmovny příslušném ve věcech obrany.

Náčelník Vojenské policie je přímo podřízen ministru obrany.

Integrovaný záchranný systém

Integrovaným záchranným systémem se rozumí :

- A) koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a
- B) při provádění záchranných a likvidačních prací,

Mimořádná událost

Mimořádnou událostí se rozumí:

- a) škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také
- b) havárie,

které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací,

Záchranné a likvidační práce

Záchrannými pracemi se rozumí činnost k **odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí**, zejména ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, a vedoucí k přerušení jejich příčin,

Likvidačními pracemi se rozumí činnosti k **odstranění následků způsobených mimořádnou událostí**,

Ochrana obyvatelstva

Ochranou obyvatelstva se rozumí plnění úkolů civilní ochrany, zejména

- a) **varování,**
- b) **evakuace,**
- c) **ukrytí,**
- d) **nouzové přežití obyvatelstva a**
- e) **další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku,**

Použití IZS

Integrovaný záchranný systém se použije:

- a) v přípravě na vznik mimořádné události a
- b) při potřebě provádět současně záchranné a likvidační práce

dvěma anebo více složkami integrovaného záchranného systému.

Základní složky IZS

Základními složkami integrovaného záchranného systému jsou:

- a) Hasičský záchranný sbor České republiky,
- b) jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany,
- c) zdravotnická záchranná služba a
- d) Policie České republiky.

Ostatní složky IZS

Ostatními složkami integrovaného záchranného systému jsou zejména **vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory, ostatní záchranné sbory, orgány ochrany veřejného zdraví, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby, zařízení civilní ochrany, neziskové organizace a sdružení občanů**, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím. Ostatní složky integrovaného záchranného systému poskytují při záchranných a likvidačních pracích plánovanou pomoc na vyžádání

Řízení IZS

Složky integrovaného záchranného systému jsou při zásahu povinny se řídit příkazy:

- a) **velitele zásahu,**
- b) **popřípadě pokyny starosty obce s rozšířenou působností ,**
- c) **hejtmana kraje,**
- d) **nebo Ministerstva vnitra, pokud provádějí koordinaci záchranných a likvidačních prací.**

Stálé orgány IZS

Stálými orgány pro koordinaci složek integrovaného záchranného systému jsou operační a informační střediska integrovaného záchranného systému, kterými jsou:

- a) operační střediska hasičského záchranného sboru kraje a
- b) operační a informační středisko generálního ředitelství hasičského záchranného sboru.

Působnost ministerstva vnitra

Ministerstvo vnitra plní úkoly zejména v oblasti:

- a) **přípravy** na mimořádné události, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva,
- b) **zapojení** České republiky do mezinárodních záchranných operací při mimořádných událostech v zahraničí a poskytování humanitární pomoci do zahraničí v součinnosti s Ministerstvem zahraničních věcí;

Působnost ministerstva zdravotnictví

Přesahuje-li mimořádná událost územní obvod kraje, pro který bylo zařízení zdravotnické záchranné služby zřízeno, nebo je-li to nutné z odborných nebo z kapacitních důvodů, a nedohodnou-li se kraje na řešení situace, koordinuje činnost zařízení zdravotnické záchranné služby a zařízení zdravotnické dopravní služby na vyžádání kraje Ministerstvo zdravotnictví

Působnost ministerstva dopravy a spojů

Ministerstvo dopravy a spojů zabezpečuje pro potřeby správních úřadů a základních složek integrovaného záchranného **systemu celostátní informační systém pro záchranné a likvidační práce v oblasti mobilních zdrojů nebezpečí v dopravě.**

Působnost krajských úřadů

Krajský úřad při výkonu státní správy zejména:

- a) **organizuje součinnost mezi obecními úřady obcí s rozšířenou působností a dalšími správními úřady a obcemi v kraji,**
- b) **usměrňuje** integrovaný záchranný systém na úrovni kraje,
- c) **sjednocuje** postupy obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a územních správních úřadů s krajskou působností v oblasti ochrany obyvatelstva,

Působnost hejtmana

- a) **organizuje** integrovaný záchranný systém na úrovni kraje,
- b) **koordinuje a kontroluje přípravu** na mimořádné události prováděnou orgány kraje, územními správními úřady s krajskou působností, právníckými a fyzickými osobami,
- c) **koordinuje záchranné a likvidační práce** při řešení mimořádné události vzniklé na území kraje, pokud přesahuje území jednoho správního obvodu obce s rozšířenou působností

Hospodářská opatření pro krizové stavy

Hospodářským opatřením pro krizové stavy je **organizační, materiální nebo finanční opatření** přijímané správním úřadem v krizových stavech pro **zabezpečení nezbytné dodávky výrobků, prací a služeb.**

Dodavatelem nezbytné dodávky **fyzická osoba s trvalým pobytem nebo právnická osoba se sídlem na území ČR** a **organizační složka** právnické osoby se sídlem v zahraničí podnikající na území ČR, která má jako předmět své činnosti nebo podnikání zapsanou činnost umožňující dodat předmět nezbytné dodávky nebo která je schopna dodat předmět nezbytné dodávky

Smysl hospodářských opatření

Hospodářská opatření pro krizové stavy jsou přijímána po vyhlášení krizových stavů a jsou určena:

- a) k uspokojení základních potřeb fyzických osob na území České republiky **umožňující přežití** krizových stavů bez těžké újmy na zdraví,
- b) pro **podporu činnosti ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů, hasičských záchranných sborů a havarijních služeb,**
- c) pro podporu výkonu státní správy.

System hospodářských opatření

System hospodářských opatření pro krizové stavy zahrnuje

- a) systém nouzového hospodářství,
- b) systém hospodářské mobilizace,
- c) použití státních hmotných rezerv,
- d) výstavbu a údržbu infrastruktury,
- e) regulační opatření.

Působnost vlády

Vláda v systému hospodářských opatření pro krizové stavy rozhoduje o

- a) bezplatném uvolnění státních hmotných rezerv,
- b) použití regulačních opatření,
- c) použití opatření systému hospodářské mobilizace

Působnost krajského úřadu

Krajský úřad v systému hospodářských opatření pro krizové stavy v přenesené působnosti

- a) zpracovává plán nezbytných dodávek,
- b) zabezpečuje nezbytnou dodávku k uspokojení základních životních potřeb obyvatel kraje,
- c) rozhoduje o použití regulačních opatření

Státní hmotné rezervy

Z hlediska účelu se státní hmotné rezervy člení na:

- a) hmotné rezervy,
- b) mobilizační rezervy,
- c) pohotovostní zásoby a
- d) zásoby pro humanitární pomoc

Hmotné rezervy

Hmotné rezervy tvoří vybrané základní:

- a) suroviny,
- b) materiály,
- c) polotovary a
- d) výrobky.

Jsou určeny pro zajištění **obranyschopnosti a obrany státu**, pro **odstraňování následků krizových situací a pro ochranu životně důležitých hospodářských zájmů státu**

Mobilizační rezervy

Mobilizační rezervy tvoří vybrané základní:

- a) suroviny,
- b) materiály,
- c) polotovary,
- d) výrobky,
- e) stroje a
- f) jiné majetkové hodnoty určené pro zajištění mobilizačních dodávek.

Pohotovostní zásoby

Pohotovostní zásoby tvoří vybrané základní materiály a výrobky, určené k zajištění nezbytných dodávek

- a) **pro podporu obyvatelstva**, činnosti havarijních služeb a hasičských záchranných sborů **po vyhlášení krizových stavů**,
- b) v systému nouzového hospodářství, kterou nelze zajistit obvyklým způsobem , a
- c) pro materiální **humanitární pomoc poskytovanou do zahraničí**

Zásoby pro humanitární pomoc

Zásoby pro humanitární pomoc tvoří vybrané základní materiály a výrobky určené **po vyhlášení krizových stavů k bezplatnému poskytnutí fyzické osobě vážně materiálně postižené.**

Správa státních hmotných rezerv

Správa státních hmotných rezerv je **ústředním orgánem státní správy** v oblastech hospodářských opatření pro krizové stavy a státních hmotných rezerv.

Sídlem Správy je Praha.

V čele Správy je **předseda**, kterého jmenuje a odvolává vláda na návrh ministra průmyslu a obchodu v dohodě s ministrem financí

Hasičský záchranný sbor

Hasičský záchranný sbor České republiky má základní poslání chránit:

- a) **životy a zdraví** obyvatel a
- b) **majetek před požáry** a
- c) poskytovat účinnou pomoc **při mimořádných událostech.**

Struktura HZS

- a) **generální ředitelství** hasičského záchranného sboru, které je součástí Ministerstva vnitra,
- b) hasičské **záchranné sbory krajů**,
- c) **záchranný útvar**,
- d) **Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany ve Frýdku-Místku. (Končí – zastaveno přijímání nových studentů)**

Požární ochrana

Povinnosti na úseku požární ochrany jako **nedílná součást** řídicí, hospodářské nebo jiné základní činnosti je **neodkladně odstraňovat zjištěné nedostatky**

Právnícké osoby a podnikající fyzické osoby plní povinnosti na úseku požární ochrany **ve všech prostorách, které užívají k provozování činnosti.**

Za plnění povinností na úseku požární ochrany u právníckých osob odpovídá **statutární orgán a u podnikajících fyzických osob tyto osoby nebo jejich odpovědný zástupce**

Členění provozované činnosti podle požárního nebezpečí

- a) bez zvýšeného požárního nebezpečí,
- b) se zvýšeným požárním nebezpečím,
- c) s vysokým požárním nebezpečím.

Povinnosti právnických osob a podnikajících fyzických osob

1. **obstarávat a zabezpečovat** v potřebném množství a druzích požární techniku, věcné prostředky požární ochrany a požárně bezpečnostní zařízení,
2. **dodržovat technické podmínky a návody** vztahující se k požární bezpečnosti výrobků nebo činností,
3. **označovat pracoviště a ostatní místa** příslušnými bezpečnostními značkami, příkazy, zákazy a pokyny ve vztahu k požární ochraně,
4. **pravidelně kontrolovat** prostřednictvím odborně způsobilé osob dodržování předpisů
5. **bezodkladně oznamovat** územně příslušnému operačnímu středisku hasičského záchranného sboru kraje každý požár

Osobní pomoc

Každý je povinen při zdolávání požáru:

- a) provést nutná opatření pro **záchranu ohrožených osob**,
- b) **uhasit požár**, jestliže je to možné, nebo provést nutná opatření k zamezení jeho šíření,
- c) **ohlásit neodkladně na určeném místě** zjištěný požár nebo zabezpečit jeho ohlášení,
- d) **poskytnout osobní pomoc** jednotce požární ochrany na výzvu velitele zásahu, velitele jednotky požární ochrany nebo obce.

Věcná pomoc

Každý je povinen na výzvu velitele zásahu, velitele jednotky požární ochrany nebo obce poskytnout dopravní prostředky, zdroje vody, spojová zařízení a jiné věci potřebné ke zdolání požáru.

Vstup na nemovitost při zásahu

Vlastník (správce, uživatel) nemovitosti je povinen umožnit vstup na nemovitost k provedení opatření nutných ke zdolání požáru nebo k zamezení jeho šíření, popřípadě k provedení jiných záchranných prací, zejména vyklidit nebo strpět vyklizení pozemku, odstranit nebo strpět odstranění staveb, jejich částí nebo porostů. **O potřebě a rozsahu těchto opatření rozhoduje velitel zásahu.**

Vstup na nemovitost v době cvičení

Je-li to nezbytně nutné pro účely cvičení jednotky požární ochrany, vlastník (správce, uživatel) nemovitosti je povinen umožnit vstup na nemovitost; o tomto vstupu musí být hasičským záchranným sborem kraje nebo obcí, které cvičení jednotky požární ochrany organizují, **předem uvědoměn, a to nejméně 24 hodiny před zahájením cvičení**. Přitom se musí dbát, aby cvičením jednotky požární ochrany bylo co nejméně rušeno užívání nemovitosti a aby nevznikly škody, kterým lze zabránit.

Bezpečnostní strategie - terorismus

Terorismus. Hrozba terorismu jako metody násilného prosazování politických cílů je trvale vysoká. Charakteristickým rysem je existence nadnárodních sítí volně propojených skupin, které i bez jednotného velení sdílejí ideologii, cíle a plány k jejich naplnění, finanční zdroje a informace. Jsou schopny přímo ohrozit lidské životy a zdraví, ale také kritickou infrastrukturu.

BS – Kybernetické útoky

Kybernetické útoky. Rostoucí závislost na informačních a komunikačních technologiích zvyšuje zranitelnost státu a jeho občanů vůči kybernetickým útokům. Tyto útoky mohou představovat nový způsob vedení války nebo mohou mít kriminální či teroristickou motivaci a mohou být použity k destabilizaci společnosti. Úniky strategicky důležitých informací, zásahy do informačních systémů státních institucí či strategických podniků a společností, které zajišťují základní funkce státu, mohou ohrozit strategické zájmy ČR.

BS regionální nestabilita

Nestabilita a regionální konflikty v euroatlantickém prostoru a jeho okolí.
Nevyřešené konflikty se všemi negativními důsledky mohou mít přímý i nepřímý vliv na bezpečnost ČR. Neřešené spory etnického, teritoriálního nebo politického a ekonomického charakteru mají potenciál vyústit do ozbrojených konfliktů či svádět některé státy k budování sfér vlivu a zároveň oslabovat mechanismy kooperativní bezpečnosti i politické a právní závazky v oblasti evropské bezpečnosti.

BS mezinárodní migrace

Negativní aspekty mezinárodní migrace.

Negativním jevem je zejména nelegální migrace a její možné důsledky, například napojení na organizovaný zločin. Pozitivní přínosy legální migrace pro kulturní, politický a ekonomický rozvoj společnosti může oslabit nedostatečná integrace přistěhovalců. Ta může být zdrojem sociálního napětí, které může ústít například v nežádoucí radikalizaci členů přistěhovaleckých komunit.

BS organizovaný zločin a korupce

- rozměr získává v současném bezpečnostním prostředí organizovaný zloči. Narůstá schopnost kriminálních sítí narušovat instituce a hodnoty právního státu, infiltrovat orgány státní správy a ohrožovat bezpečnost občanů. Často se tak děje prostřednictvím korupce. Organizovaný zločin společně s korupčními praktikami může nabýt podoby vlivových, klientelistických, nebo korupčních sítí a vést k podkopání samotných základů společnosti. Výsledkem může být ztráta důvěry občana v poctivost a nestrannost fungování veřejných institucí, pokřivení tržních vazeb, ekonomický úpadek a destabilizace státu. Nejasná hranice mezi politickou a kriminální motivací živenou korupcí navíc často vede k propojování struktur organizovaného zločinu s teroristickými sítěmi.

BS ohrožení infrastruktury

Ohrožení funkčnosti kritické infrastruktury. Kritická infrastruktura představuje klíčový systém prvků, jejichž narušení nebo nefunkčnost by měla závažný dopad na bezpečnost státu, zabezpečení základních životních potřeb obyvatelstva nebo ekonomiku státu. S ohledem na vysoký stupeň vzájemného propojení jednotlivých odvětví je kritická infrastruktura ohrožena komplexně, a to přírodními, technologickými a asymetrickými hrozbami. Zejména funkčnost energetické infrastruktury je ohrožována jak politickými tlaky, tak hrozbami s kriminální podstatou. Příkladem těchto ohrožení jsou politicky motivované manipulace s dodávkami strategických surovin, vstup cizího kapitálu s potenciálně rizikovým původem a cíli do kritické infrastruktury ČR, sabotáže či hospodářská kriminalita.

BS přerušení strategických surovin a energie

Přerušení dodávek strategických surovin nebo energie. V rychle se měnícím globálním světě získávají otázky zajištění energetické a surovinové bezpečnosti stále větší význam. Soutěžení o přístup ke zdrojům strategických, zejména energetických surovin, se stává nedílnou součástí mezinárodních vztahů. Prioritou je vytvářet předpoklady pro nepřerušované diverzifikované dodávky strategických surovin a v domácím prostředí pak předpoklady pro stabilní dodávky elektrické energie a pro tvorbu strategických rezerv státu. Rostoucí důležitost má i oblast potravinové bezpečnosti a zajištění přístupu ke zdrojům pitné vody.

Přírodní pohromy

Pohromy přírodního a antropogenního původu a jiné mimořádné události. Extrémní projevy počasí a pohromy přírodního a antropogenního původu mohou mít kromě ohrožení bezpečnosti, životů a zdraví obyvatel a jejich majetku a životního prostředí dopad také na ekonomiku země, zásobování surovinami, pitnou vodou či poškození kritické infrastruktury. Síření infekčních nemocí s pandemickým potenciálem zvyšuje zranitelnost populace a klade větší nároky na ochranu veřejného zdraví a zajištění poskytování zdravotní péče.

Základní lidská práva a svobody

Lidé jsou **svobodní a rovní v důstojnosti i v právech**. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezcizitelné, nepromlčitelné a nezrušitelné.

Každý může činit, co **není zákonem zakázáno**, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá

Politický systém

Politický systém je založen na svobodném a dobrovolném vzniku a volné soutěži politických stran respektujících základní demokratické principy a odmítajících násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů.

Politická rozhodnutí

Politická rozhodnutí vycházejí z vůle většiny vyjádřené svobodným hlasováním. Rozhodování většiny dbá ochrany menšin.

Zákaz diskriminace

Základní práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení.

Zákaz diskriminace - přímá diskriminace

Přímou diskriminací se rozumí takové jednání, včetně opomenutí, kdy se s **jednou osobou zachází méně příznivě, než se zachází nebo zacházelo nebo by se zacházelo s jinou osobou ve srovnatelné situaci, a to z důvodu rasy, etnického původu, národnosti, pohlaví, sexuální orientace, věku, zdravotního postižení, náboženského vyznání, víry či světového názoru.**

Speciální důvody diskriminace

Za diskriminaci z důvodu **pohlaví** se považuje i diskriminace z důvodu **těhotenství, mateřství nebo otcovství** a z důvodu pohlavní identifikace

Diskriminací je také jednání, kdy je s osobou zacházeno méně příznivě na základě **domnělého důvodu**.

Nepřímá diskriminace

Nepřímou diskriminací se rozumí takové jednání nebo opomenutí, kdy na základě **zdánlivě neutrálního ustanovení, kritéria nebo praxe** je z některého z důvodů **osoba znevýhodněna oproti ostatním**. Nepřímou diskriminací **není, pokud toto ustanovení, kritérium nebo praxe je objektivně odůvodněno legitimním cílem a prostředky k jeho dosažení jsou přiměřené a nezbytné**

Nepřímá diskriminace z důvodu zdravotního postižení

Je odmítnutí nebo opomenutí přijmout přiměřená opatření, aby měla osoba se zdravotním postižením přístup k určitému zaměstnání, k výkonu pracovní činnosti nebo funkčnímu nebo jinému postupu v zaměstnání, aby mohla využít pracovního poradenství, nebo se zúčastnit jiného odborného vzdělávání, nebo aby mohla využít služeb určených veřejnosti, ledaže by takové opatření představovalo nepřiměřené zatížení.

Zákaz obtěžování

Obtěžováním se rozumí nežádoucí chování, jehož záměrem nebo důsledkem je snížení důstojnosti osoby a vytvoření zastrašujícího, nepřátelského, ponižujícího, pokořujícího nebo urážlivého prostředí, nebo které může být oprávněně vnímáno jako podmínka pro rozhodnutí ovlivňující výkon práv a povinností vyplývajících z právních vztahů.

Sexuálním obtěžováním se rozumí chování, které má sexuální povahu

Rovné zacházení

Zajišťováním rovného zacházení se rozumí **přijetí opatření**, která jsou podmínkou **účinné ochrany před diskriminací** a která je možno s ohledem **na dobré mravy** požadovat vzhledem k **okolnostem a osobním poměrům toho, kdo má povinnost rovné zacházení zajišťovat**; za zajišťování rovného zacházení se považuje také **zajišťování rovných příležitostí**.

Zaměstnavatelé jsou povinni ve věcech práva na zaměstnání a přístupu k zaměstnání, přístupu k povolání, podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti, pracovní a jiné závislé činnosti, včetně odměňování, zajišťovat rovné zacházení.

Diskriminací není

Podmínka minimálního věku, odborné praxe nebo doby zaměstnání, která je pro řádný výkon zaměstnání nebo povolání nebo pro přístup k určitým právům a povinnostem spojeným se zaměstnáním nebo povoláním nezbytná,

Diskriminací není též rozdílné zacházení z důvodu věku v přístupu k zaměstnání nebo povolání, pokud je pro řádný výkon zaměstnání nebo povolání **potřebné odborné vzdělávání**, které je nepřiměřeně dlouhé vzhledem k datu, ke kterému osoba ucházející se o zaměstnání nebo povolání dosáhne **důchodového věku** podle zvláštního zákona.

Charakter státní moci

Stát je založen na **demokratických hodnotách** a nesmí se vázat ani na výlučnou ideologii, ani na náboženské vyznání.

Státní moc lze uplatňovat jen **v případech a v mezích stanovených zákonem**, a to způsobem, který zákon stanoví.

Státní moc **slouží všem občanům** a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.

Ukládání povinností

Povinnosti mohou být ukládány toliko **na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod.**

Zákonná omezení základních práv a svobod **musí platit stejně pro všechny případy, které splňují stanovené podmínky.**

Při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být **šetřeno jejich podstaty a smyslu.** Taková omezení **nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena.**

Subjektivita

- **Každý** je způsobilý mít práva .
- **Právní osobnost** je způsobilost mít v mezích právního řádu práva a povinnosti
- **Svéprávnost** je způsobilost nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem (právně jednat).
- **Plně svéprávným** se člověk stává zletilostí. Zletilosti se nabývá dovršením **osmnáctého roku věku**.
- Člověk má právní osobnost od **narození až do smrti**.
- Na **počaté dítě** se hledí jako na již narozené, pokud to vyhovuje **jeho zájmům**. Má se za to, že se dítě narodilo živé. Nenarodí-li se však živé, hledí se na něj, jako by nikdy nebylo

Způsobilost mít práva

Každý je způsobilý mít práva. Tato způsobilost začíná **narozením a končí smrtí**. Způsobilost mít práva má i počaté dítě, narodí-li se živé.

Občanskoprávní úprava

- Na **počaté dítě** se hledí jako na **již narozené**, pokud to **vyhovuje jeho zájmům**.
- Má se za to, že se dítě narodilo živé.
(doměnka)
- Nenarodí-li se však živé, hledí se na ně, jako by nikdy nebylo. (fikce)

Ochrana života

Každý má právo na život. Lidský život je hoděn ochrany již před narozením.

Nikdo nesmí být **zbaven** života.

Trest smrti se nepřipouští.

Porušením práv podle tohoto článku není, jestliže byl někdo zbaven života v souvislosti s jednáním, které podle zákona není trestné.

Vymezení ochrany života

Předmětem útoku je **pouze živý člověk**, kterým je dítě, které **přestalo být lidským plodem**, poté dospělý člověk až do okamžiku smrti v biologickém smyslu. **Plod přechází v živého člověka okamžikem začátku porodu.**

Ochrana lidského těla

Lidské tělo je pod právní ochranou i po smrti člověka.

Naložit s lidskými pozůstatky a s lidskými ostatky způsobem pro zemřelého nedůstojným se zakazuje.

Člověk má právo rozhodnout, jak bude po **jeho smrti** naloženo s jeho tělem.

Provést **pitvu nebo použít lidské tělo** po smrti člověka bez souhlasu zemřelého lze jen, pokud tak stanoví jiný zákon.

Lidské tělo ani jeho části, třebaže byly od těla odděleny, **nejsou věci**

Nedotknutelnost osoby

- **Nedotknutelnost osoby** a jejího soukromí je zaručena. Omezena může být jen v případech stanovených zákonem.
- Nikdo nesmí být **mučen** ani podroben **krutému, nelidskému** nebo **ponižujícímu** zacházení nebo trestu

Umělé ukončení těhotenství

Zákon upravuje **umělé přerušení těhotenství** a se zřetelem na ochranu života a zdraví ženy a v zájmu plánovaného a odpovědného rodičovství stanoví podmínky pro jeho provádění

Nežádoucímú těhotenství se předchází především výchovou k plánovanému a odpovědnému rodičovství v rodině, ve škole a zdravotnických zařízeních, výchovným působením v oblasti sociální a kulturní a využíváním prostředků k zabránění těhotenství.

Podmínky ukončení těhotenství

Ženě se uměle přeruší těhotenství, jestliže o to **písemně požádá**, nepřesahuje-li **těhotenství dvanáct týdnů** a nebrání-li tomu **její zdravotní důvody**.

Odpovědnost matky

Matka, která **v rozrušení** způsobeném porodem úmyslně usmrtí své novorozené dítě při porodu nebo hned po něm, bude potrestána odnětím svobody na tři léta až osm let.

Kdo jiného **úmyslně usmrtí**, bude potrestán odnětím svobody na deset až patnáct let - vražda

Euthanasie

- žádost musí pocházet jen od pacienta a musí být **svobodná a chtěná**;
- pacientova žádost musí být dobře **uvážena, pevná a nezvratná**;
- pacientův stav musí působit nesnesitelné útrapy bez perspektivy zlepšení;
- euthanasie musí být **poslední opatření**; musí být vzaty v úvahu a hledány všechny alternativy ke zmírnění pacientovy situace;
- euthanasie musí být **provedena lékařem**;
- lékař musí provést **konzultaci s jiným nezávislým lékařem**, který má zkušenosti z této oblasti;

Ochrana jména

- Jméno člověka je jeho **osobní jméno a příjmení**, popřípadě jeho další jména a rodné příjmení, která mu podle zákona náležejí.
- Každý člověk má právo užívat své jméno v **právním styku**, stejně jako právo na ochranu svého jména a na úctu k němu.

Ochrana osobnosti

- Chráněna je **osobnost** člověka včetně všech jeho přirozených práv.
- Každý je povinen ctít svobodné rozhodnutí člověka žít podle svého.
- Ochrany požívají zejména **život a důstojnost člověka, jeho zdraví a právo žít v příznivém životním prostředí, jeho vážnost, čest, soukromí a jeho projevy osobní povahy.**

Neoprávněné zásahy

- Člověk, jehož osobnost byla dotčena, má právo **domáhat se** toho, aby bylo od neoprávněného zásahu upuštěno nebo aby byl odstraněn jeho následek.
- Po smrti člověka se může ochrany jeho osobnosti domáhat kterákoli z osob jemu **blízkých**.

Zachycení podoby

- **Zachytit** jakýmkoli způsobem podobu člověka tak, aby podle zobrazení bylo možné určit jeho totožnost, je možné jen s **jeho svolením**.
- **Rozšiřovat** podobu člověka je možné jen **s jeho svolením**.

Ochrana soukromí

- Nikdo nesmí **zasáhnout do soukromí jiného**, nemá-li k tomu zákonný důvod.
- Zejména nelze bez svolení člověka narušit jeho **soukromé prostory**, **sledovat** jeho soukromý život nebo **pořizovat** o tom **zvukový nebo obrazový** záznam, využívat takové či jiné záznamy pořízené o soukromém životě člověka třetí osobou, nebo takové záznamy o jeho soukromém životě šířit.
- Ve stejném rozsahu jsou chráněny i soukromé písemnosti osobní povahy.

Ochrana osobních údajů

Každý má právo na ochranu před neoprávněným

1. shromažďováním,
2. zveřejňováním nebo jiným
3. zneužíváním údajů o své osobě.

Osobní údaj

Osobním údajem je jakákoliv informace týkající se určeného nebo určitelného subjektu údajů. Subjekt údajů se považuje za určený nebo určitelný, jestliže lze subjekt údajů **přímo či nepřímo identifikovat**

Citlivý údaj

Citlivým údajem **osobní údaj** vypovídající o národnostním, rasovém nebo etnickém původu, politických postojích, členství v odborových organizacích, náboženství a filozofickém přesvědčení, odsouzení za trestný čin, zdravotním stavu a sexuálním životě subjektu údajů a genetický údaj subjektu údajů; citlivým údajem je také biometrický údaj, který umožňuje přímou identifikaci nebo autentizaci subjektu údajů,

Vlastnické právo

- Každý má právo vlastnit majetek. Vlastnické právo všech vlastníků **má stejný zákonný obsah a ochranu**. Dědění se zaručuje.
- Zákon stanoví, který majetek nezbytný k zabezpečování potřeb celé společnosti, rozvoje národního hospodářství a veřejného zájmu smí být **jen ve vlastnictví státu**, obce nebo určených právnických osob; zákon může také stanovit, že určité věci mohou být pouze ve vlastnictví občanů nebo právnických osob se sídlem v České a Slovenské Federativní Republice.
- **Vlastnictví zavazuje**. Nesmí být zneužito na újmu práv druhých anebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy. Jeho výkon nesmí poškozovat lidské zdraví, přírodu a životní prostředí nad míru stanovenou zákonem.
- Vyvlastnění nebo nucené omezení vlastnického práva je možné ve veřejném zájmu, a to na základě zákona a za náhradu.
- Daně a poplatky lze ukládat jen na základě zákona.

Nedotknutelnost obydlí

- **Obydlí je nedotknutelné.** Není dovoleno do něj vstoupit bez souhlasu toho, kdo v něm bydlí.
- **Domovní prohlídka** je přípustná jen pro účely trestního řízení, a to na písemný odůvodněný příkaz soudce. Způsob provedení domovní prohlídky stanoví zákon.
- Jiné zásahy do nedotknutelnosti obydlí mohou být zákonem dovoleny, jen je-li to v demokratické společnosti nezbytné pro ochranu života nebo zdraví osob, pro ochranu práv a svobod druhých anebo pro odvrácení závažného ohrožení veřejné bezpečnosti a pořádku. Pokud je obydlí užíváno také pro podnikání nebo provozování jiné hospodářské činnosti, mohou být takové zásahy zákonem dovoleny, též je-li to nezbytné pro plnění úkolů veřejné správy.

Svoboda pohybu a pobytu

- Svoboda **pohybu a pobytu** je zaručena.
- Každý, kdo se oprávněně zdržuje na území České republiky, má právo svobodně je opustit.
- Tyto svobody mohou být omezeny zákonem, jestliže je to nevyhnutelné pro bezpečnost státu, udržení veřejného pořádku, ochranu zdraví nebo ochranu práv a svobod druhých a na vymezených územích též z důvodu ochrany přírody.
- Každý občan má právo na svobodný vstup na území České republiky. Občan nemůže být nucen k opuštění své vlasti.
- Cizinec může být vyhoštěn jen v případech stanovených zákonem.

Svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání

- Svoboda myšlení, **svědomí a náboženského vyznání je zaručena**. Každý má právo změnit své náboženství nebo víru anebo být bez náboženského vyznání.
- Svoboda vědeckého bádání a umělecké tvorby je zaručena.
- Nikdo nemůže být nucen vykonávat vojenskou službu, pokud je to v rozporu s jeho svědomím nebo s jeho náboženským vyznáním. Podrobnosti stanoví zákon.

Svoboda náboženského projevu

- Každý má právo svobodně projevovat své náboženství nebo víru buď sám nebo společně s jinými, soukromě neb veřejně, bohoslužbou, vyučováním, náboženskými úkony nebo zachováváním obřadu.
- Církev a náboženské společnosti spravují své záležitosti, zejména ustavují své orgány, ustanovují své duchovní a zřizují řeholní a jiné církevní instituce nezávisle na státních orgánech.
- Zákon stanoví podmínky vyučování náboženství na státních školách.
- Výkon těchto práv může být omezen zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu veřejné bezpečnosti a pořádku, zdraví a mravnosti nebo práv a svobod druhých.

Svoboda projevu

- **Svoboda projevu a právo na informace** jsou zaručeny.
- Každý má právo vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem, jakož i svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice státu.
- Cenzura je nepřípustná.

Vztah k veřejné moci

- Svobodu projevu a právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti.
- Státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti. Podmínky a provedení stanoví zákon.

Zákon o svobodném přístupu k informacím

- Povinnými subjekty jsou **státní orgány**, **územní samosprávné celky** a jejich orgány a **veřejné instituce** a dále ty subjekty, kterým zákon svěřil rozhodování o právech, právem chráněných zájmech nebo povinnostech fyzických nebo právnických osob v oblasti veřejné správy, a to pouze v rozsahu této jejich rozhodovací činnosti.
- Povinnost poskytovat informace se netýká dotazů na **názory**, **budoucí rozhodnutí** a **vytváření nových informací**.

Právo shromažďovací

- Právo **pokojně se shromažďovat** je zaručeno.
- Toto právo lze omezit zákonem v případech shromáždění na veřejných místech, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, ochranu veřejného pořádku, zdraví, mravnosti, majetku nebo pro bezpečnost státu.
- Shromáždění však **nesmí být podmíněno povolením orgánu veřejné správy**.

Právo sdružovací

- Právo svobodně se sdružovat je zaručeno. Každý má právo spolu s jinými se sdružovat ve **spolcích, společnostech a jiných sdruženích**.
- Občané mají právo zakládat též politické strany a politická hnutí a sdružovat se v nich.
- Politické strany a politická hnutí, jakož i jiná sdružení jsou odděleny od státu.

Právo sdružovat se v politických stranách

Občané mají právo se sdružovat v politických stranách a v politických hnutích. Výkon tohoto práva slouží občanům k jejich účasti na politickém životě společnosti, zejména na

1. vytváření **zákonodárných sborů** a
2. orgánů **vyšších územních samosprávných celků** a
3. orgánů **místní samosprávy**.

Podmínka členství

- Členem strany a hnutí mohou být pouze **fyzické osoby**.
- Členem strany a hnutí může být občan starší 18 let, může být však členem pouze **jedné strany** nebo hnutí.
- Ustanovení zvláštních zákonů o **neslučitelnosti členství** nebo funkcí ve stranách a hnutích s výkonem jiných činností či funkcí nejsou tímto zákonem dotčena. (Výkon státní služby, služební poměr,...)

Právní postavení politické strany

- Strany a hnutí jsou právnickými osobami. Státní orgány mohou do jejich postavení a činnosti zasahovat jen na základě zákona a v jeho mezích.
- **Sídlo** strany musí být na území České republiky
- Nikdo nesmí být **nucen** k členství ve stranách a hnutích. Ze strany a hnutí může každý svobodně **vystoupit**.
- **Nikdo nesmí být omezován** ve svých právech proto, že je členem strany a hnutí, že se účastní jejich činnosti nebo je podporuje anebo že stojí mimo ně.

Omezení práva zakládat politickou stranu

Vznikat a vyvíjet činnost **nemohou** strany a hnutí,

1. které porušují ústavu a zákony nebo jejichž cílem je odstranění demokratických základů státu,
2. které nemají demokratické stanovy nebo nemají demokraticky ustanovené orgány,
3. které směřují k uchopení a držení moci zamezujícím druhým stranám a hnutím ucházet se ústavními prostředky o moc nebo které směřují k potlačení rovnoprávnosti občanů,
4. jejichž program nebo činnost ohrožují mravnost, veřejný pořádek nebo práva a svobod

Oddělení politické strany od státu

1. Strany a hnutí jsou **odděleny od státu**.
2. Nesmějí vykonávat funkce státních orgánů ani tyto orgány nahrazovat.
3. Nesmějí řídit státní orgány ani ukládat povinnosti osobám, které nejsou jejich členy.
4. Strany a hnutí nesmějí být **ozbrojeny** a nesmějí zřizovat **ozbrojené složky**.

Vznik politické strany

Strana a hnutí vznikají **registrací**.

Návrh na registraci strany a hnutí podává nejméně **tříčlenný přípravný výbor strany a hnutí**, který je oprávněn vyvíjet pouze činnost směřující ke vzniku strany a hnutí.

Členy přípravného výboru musí být občané, kteří dosáhli věku 18 let. Návrh na registraci podepíše všichni členové přípravného výboru a uvedou svoje jména a příjmení, data narození a bydliště. K návrhu na registraci přípravný výbor připojí:

1. petici alespoň jednoho **tisíce občanů** požadujících, aby strana a hnutí vznikly. K podpisu pod peticí musí občan uvést své jméno a příjmení, datum narození a bydliště,
2. **stanovy** (organizační řád)

Rejstřík stran a hnutí

- Rejstřík stran a hnutí vedený ministerstvem je veřejný seznam, do kterého se zapisují nebo vyznačují zákonem stanovené údaje týkající se stran a hnutí.
- Rejstřík stran a hnutí je každému přístupný. Každý má právo do něj nahlížet, pořizovat si kopie a výpisy.
- Na požádání vydá ministerstvo úřední potvrzení o zápisu nebo o tom, že zápis není proveden

Zánik politické strany

- Strana a hnutí zanikají dnem, kdy ministerstvo provede výmaz strany a hnutí ze seznamu stran a hnutí.
- Před provedením výmazu ministerstvo zkoumá, zda jeho provedení nebrání probíhající trestní stíhání proti straně a hnutí nebo výkon trestu, který jim byl uložen podle jiného právního předpisu

Zrušení strany

1. **vlastním rozhodnutím**, a to **dobrovolným rozpuštěním, sloučením s jinou stranou a hnutím nebo přeměnou na spolek,**
2. **rozhodnutím soudu** o jejich rozpuštění

O rozpuštění strany a hnutí rozhoduje **Nejvyšší správní soud.**

Návrh **podá vláda**; pokud tak neučiní do 30 dnů od doručení podnětu, **může** návrh **podat** prezident republiky.

Pozastavení činnosti

- Činnost strany a hnutí může být **rozhodnutím soudu** pozastavena, jestliže jejich činnost je v rozporu se zákonem.
- Při pozastavení činnosti mohou strana a hnutí činit pouze úkony zaměřené **na odstranění stavu**, který byl důvodem k rozhodnutí soudu o pozastavení jejich činnosti, a to nejdéle po **dobu jednoho roku**.
- Trvají-li i nadále skutečnosti, pro které byla činnost strany pozastavena, podá **vláda**; pokud tak neučiní do 30 dnů od doručení podnětu, **může návrh podat prezident republiky** žalobu ve správním soudnictví na rozpuštění strany

Obnovení činnosti

- Dojde-li ve stanovené lhůtě k odstranění stavu, který byl důvodem pro pozastavení činnosti strany a hnutí, rozhoduje o znovuobnovení jejich činnosti na základě **žaloby strany a hnutí soud** ve správním soudnictví.

Odpovědnost politické strany

- Strana a hnutí odpovídají za své závazky celým svým majetkem.
- Členové strany a hnutí za závazky strany a hnutí ani neodpovídají ani neručí

Podnikání politické strany

Strana a hnutí nesmějí vlastním jménem podnikat.

Strana a hnutí mohou **založit obchodní společnost** nebo **družstvo** nebo se **účastnit** jako společník nebo člen na již založené obchodní společnosti nebo družstvu jen tehdy, je-li výlučným předmětem jejich činnosti:

1. provozování vydavatelství, nakladatelství, tiskáren, rozhlasového nebo televizního vysílání,
2. publikační a propagační činnost,
3. pořádání kulturních, společenských, sportovních, rekreačních, vzdělávacích a politických akcí,
4. výroba a prodej předmětů propagujících program a činnost příslušné strany a hnutí.

Politický institut

- Strana a hnutí mohou založit nebo být členem jednoho politického institutu; politickým institutem se pro účely tohoto zákona rozumí právnická osoba, jejímž hlavním předmětem činnosti je výzkumná, publikační, vzdělávací nebo kulturní činnost.
- Politický institut nesmí vykonávat činnost školy nebo školského zařízení podle školského zákona, ani působit jako vysoká škola podle zákona o vysokých školách,
- Příspěvek na podporu činnosti politického institutu lze poskytnout, má-li politický institut zapsaný status veřejné prospěšnosti. Příspěvek na podporu činnosti politického institutu nelze použít na financování volební kampaně strany nebo hnutí nebo koalice anebo jejich kandidáta nebo nezávislého kandidáta

Volební právo

- Občané mají právo podílet se na správě veřejných věcí přímo nebo svobodnou volbou svých zástupců.
- Volby se musí konat ve lhůtách **nepřesahujících pravidelná volební** období stanovená zákonem.
- Volební právo je **všeobecné a rovné a vykonává se tajným hlasováním**. Podmínky výkonu volebního práva stanoví zákon.
- Občané mají za rovných podmínek přístup k voleným a jiným veřejným funkcím.

Ochrana zdraví

- Každý má právo na ochranu zdraví. Občané mají na základě veřejného pojištění právo na bezplatnou zdravotní péči a na zdravotní pomůcky za podmínek, které stanoví zákon.

Práva v soudním řízení

- Každý má právo odepřít výpověď, jestliže by jí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobě blízké.
- Každý má právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení.
- Všichni účastníci jsou si v řízení rovni.
- Kdo prohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede jednání, má právo na tlumočníka.

Zákonný soudce

- Nikdo nesmí být **odňat svému zákonnému soudci**. Příslušnost soudu i soudce stanoví zákon.
- Každý má právo, aby jeho věc byla projednána **veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům**.
- Veřejnost může být vyloučena jen v případech stanovených zákonem.

Trestnost jednání

- Jen zákon stanoví, které jednání je trestným činem a jaký trest, jakož i jaké jiné újmy na právech nebo majetku, lze za jeho spáchání uložit.

Pravidla trestního stíhání

- Jen soud rozhoduje o vině a trestu za trestné činy.
- Každý, proti němuž je vedeno trestní řízení, je považován za nevinného, pokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu nebyla jeho vina vyslovena.
- Obviněný má právo, aby mu byl poskytnut čas a možnost k přípravě obhajoby a aby se mohl hájit sám nebo prostřednictvím obhájce. Jestliže si obhájce nezvolí, ačkoliv ho podle zákona mít musí, bude mu ustanoven soudem. Zákon stanoví, v kterých případech má obviněný právo na bezplatnou pomoc obhájce.

Práva obviněného

- Obviněný má právo, aby mu byl poskytnut čas a možnost k přípravě obhajoby a aby se mohl hájit sám nebo prostřednictvím obhájce. Jestliže si obhájce nezvolí, ačkoliv ho podle zákona mít musí, bude mu ustanoven soudem. Zákon stanoví, v kterých případech má obviněný právo na bezplatnou pomoc obhájce.
- Obviněný má právo odepřít výpověď; tohoto práva nesmí být žádným způsobem zbaven.
- Nikdo nemůže být trestně stíhán za čin, pro který již byl pravomocně odsouzen nebo zproštěn obžaloby. Tato zásada nevylučuje uplatnění mimořádných opravných prostředků v souladu se zákonem.
- Trestnost činu se posuzuje a trest se ukládá podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán. Pozdějšího zákona se použije, jestliže je to pro pachatele příznivější.